

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การสำรวจความต้องการของชุมชนภาคตะวันออกเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับ
ปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

NEEDS ASSESSMENT SURVEY IN THE EASTERN COMMUNITY TO APPLY IN BACHELOR
OF EDUCATION PROGRAM IN EDUCATIONAL TECHNOLOGY, FACULTY OF EDUCATION,
BURAPHA UNIVERSITY

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพโรจน์ เบาลใจ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มกราคม 2558

00180761
31 พ.ค. 2558
363737

AQ 0113969

เริ่มบริการ

13 ก.ย. 2558

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตภาคตะวันออก ที่กรุณาตอบแบบสอบถามและได้ให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณนักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโทวิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา ที่กรุณาไปเก็บข้อมูลมาให้เป็นที่ยอมรับ ยจนสามารถนำมาสังเคราะห์เป็นผลการวิจัย นอกจากนี้ขอขอบคุณ ว่าที่เรือตรี ดร.อุทิศ บำรุงชีพ และ ดร.พุลศรี เวศย์อุพาร ที่ช่วยเหลือทำงานวิจัยจนออกเป็นรูปเล่มสมบูรณ์และขอขอบคุณนางสาวกนกพร ปานซ้าย และนางสาวกนกพรธณสังสีแก้ว ที่ช่วยจัดพิมพ์เอกสารเป็นที่ยอมรับยได้รูปเล่มสวยงาม

ขอขอบคุณท่านผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาสับสนุนในการทำวิจัยเรื่องนี้เพื่อประโยชน์ในวงการศึกษา ของมหาวิทยาลัยต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เบาใจ

(ผู้วิจัย)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องการสำรวจความต้องการของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ

1. ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อกำหนดทิศทางและจัดทำแผนการบริการวิชาการ
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะตามความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้กับภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และ
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับหลักสูตรให้ทันสมัยและสนองความต้องการของสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประชากรเป็นผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวน 15 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เลือกมาจังหวัดละ 1 โรงเรียน รวม 7 จังหวัดได้ 7 โรงเรียน จากนั้นใช้การสุ่มแบบบังเอิญ โรงเรียนละ 34 คน (โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา ใช้ 36 คน) รวมเป็นผู้ปกครอง 240 คน นักเรียน 240 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์ใช้โรงเรียนละ 3 คน ได้ผู้ปกครอง 21 คน และนักเรียน 21 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมีแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐาน ด้วย t-test Dependent Group

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการเข้าศึกษาต่อที่ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษายู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผู้ปกครองนักเรียนให้เหตุผลที่ส่งบุตรหลานเข้าเรียนที่ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพราะต้องการให้เป็นข้าราชการ คณาจารย์ผู้สอนมีคุณภาพ เรียนจบแล้วทำอาชีพได้หลากหลาย และยังเสนอแนะเพิ่มเติมว่าควรจะให้นักศึกษาได้ฝึกภาคสนามมากขึ้นเพื่อพบกับประสบการณ์จริง ส่วนความเห็นของนักเรียนพบว่าภาควิชามีรายวิชาให้เลือกเรียนน่าสนใจมากมาย อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ ทราบจากรุ่นพี่ว่าเรียนสนุกไม่เครียด และต้องการให้มีวิชาทางคอมพิวเตอร์ เช่น อีเลิร์นนิ่ง เพิ่มขึ้น

จากงานวิจัยเรื่องนี้มีข้อเสนอแนะต่อภาควิชาคือ

1. ให้คงวิชาที่มีอยู่เดิมไว้และเพิ่มรายวิชาทางคอมพิวเตอร์ เช่น อีเลิร์นนิ่ง เอ็มเลิร์นนิ่ง และอื่นๆ
2. สร้างความเชี่ยวชาญของคณาจารย์ให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความศรัทธาให้กับสังคม
3. เพิ่มการฝึกภาคสนามของรายวิชาบางวิชาที่สามารถทำได้เพิ่มเติม
4. เก็บความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนต่างๆ ไว้ในฐานข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการปรับหลักสูตรตามแผนของภาควิชาฯ ในอนาคต

Abstract

Needs Assessment Survey in the Eastern Community to Apply in Bachelor of Education Program in Educational Technology, Faculty of Education, Burapha University was aimed at:

1. Studying occupational and general needs of parents and Matayomsueksa 6 graduates from an eastern region in order to re-design a more tailored educational curriculum.
2. Preparing suggestions regarding such matters to the Department of Educational Innovations and Technology, Faculty of Education, Burapha University
3. Providing more updated data for educational improvement for communities in the eastern region

The population of this study were parents and Matayomsueksa 6 graduates at 15 high schools in the eastern, and the samples came from 7 schools, one from each province. Thirty four parents and students (with an exception of 36 from Assumption Sri Raja School) were selected from each institute through Accidental Sampling, yielding a total sample number of 240. Interview subjects were further narrowed down to three per school, giving a total number of 21. Research instruments included questionnaires and interviews with Means, Percentage, Standard Deviation and t-test Dependent Group as means of statistical analyses.

The finding revealed the following;

1. The subjects have shown preferences to the high quality of education at the Educational Innovations and Technology, Faculty of Education, Burapha University with .05 statistical significance level
2. The parents have provided rationales to encourage their offspring to study in this the programs since they wanted them to work in the public sector, qualified lecturers, offering better chance of employment in various fields. In addition, it should provide more fieldworks to grant more experiences. Students were keen with a diverse range of subjects available, staff's academic expertise and seniors' word of mouth that learning environment is friendly and casual, moreover they need to study in computer subject especially more eLearning related technology.

Useful suggestions to the Department are:

1. To maintain subjects such as eLearning and include new ones such as mLearning
2. To professionally train academic staff to strengthen expertise and increase trust in local communities
3. To provide greater opportunities for internship in some programs and
4. To gather updated data on needs from parents and students alike for future reference.

สารบัญ

สารบัญ.....	ก
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	1
สมมติฐานของการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	2
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	2
ตัวแปรที่ศึกษา.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	5
กระบวนการมีส่วนร่วม.....	5
การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation).....	6
รูปแบบของการมีส่วนร่วม.....	6
หลักการสร้างการมีส่วนร่วม.....	8
ปรัชญาพัฒนาชุมชน.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับแผนชุมชน.....	13
1. ความเป็นมา.....	13
2. แนวคิดในการขับเคลื่อนแผนชุมชน.....	13
3. ความหมาย.....	14
4. ความสำคัญของแผนชุมชน.....	14
5. เป้าหมายของการจัดกระบวนการแผนชุมชน.....	15

ทฤษฎีความต้องการ	15
วิธีการสำรวจความคิดเห็น	22
วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแบบอิงทฤษฎีความน่าจะเป็น	22
การสร้างแบบสอบถาม	24
คุณลักษณะของแบบสอบถามที่ดี	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
การดำเนินการสร้างเครื่องมือ.....	33
แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	33
แบบสัมภาษณ์นักเรียน.....	36
แบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง	36
แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง.....	39
วิธีดำเนินการวิจัย.....	39
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
การสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	44
การศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง.....	45
การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	47
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	49
ความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครอง.....	49
ข้อเสนอแนะต่อภาควิชา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	49
การอภิปรายผล.....	50
ข้อเสนอแนะอื่นๆ	51
บรรณานุกรม.....	52

สารบัญภาพ

รูป 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	3
รูป 2 ความต้องการ 5 ชั้นของมาสโลว์	15

สารบัญตาราง

ตาราง 1 แสดงความต้องการเข้าศึกษาในคณะต่างๆ	(N = 240).....	41
ตาราง 2 แสดงความต้องการในการเรียนรายวิชาของสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์.....		42
ตาราง 3 แสดงความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่อการเรียนรายวิชาต่างๆ ของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา		44
ตาราง 4 แสดงความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อมหาวิทยาลัยบูรพา ต่อคณะศึกษาศาสตร์ และภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา.....		45
ตาราง 5 ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อมหาวิทยาลัยบูรพา ต่อคณะศึกษาศาสตร์ และภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา.....		47

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์ซึ่งจะช่วยให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้า และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3 พุทธศักราช 2553 ได้กำหนดให้จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และพัฒนาคนไทยให้เป็นคนที่มีบุคลิกที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2553) เพราะประสงค์จะให้คนไทยได้ศึกษาตลอดชีวิต และกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้กับประชาชนทั้งประเทศ และจัดให้กับทุกระดับการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาเป็นมหาวิทยาลัยหนึ่งที่ได้รับผิดชอบจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งจำเป็นต้องให้บริการกับประชาชนในเขตภาคตะวันออก เนื่องจากมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตภาคตะวันออกตั้งอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จากพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพามาตรา 7 กำหนดวัตถุประสงค์ให้บริการวิชาการสนับสนุนกิจกรรมของรัฐ (พรบ. มหาวิทยาลัยบูรพา, 2550) ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จึงต้องสนองนโยบายของมหาวิทยาลัยฉะนั้นภาควิชาจึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยโดยศึกษาความต้องการของชุมชนภาคตะวันออก โดยใช้หลักการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมกับชุมชน การพัฒนามนุษย์ และหลักการเกี่ยวกับชุมชน (ทศพล กฤตพิสิฐ, 2538) ฉะนั้นภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาจึงต้องดำเนินการให้ตอบรับกับวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยในการให้บริการกับชุมชน ดังนั้นการทำงานวิจัยเพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อนำข้อมูลมาใช้วางแผนทางวิชาการให้สอดคล้องกับความทันสมัยของสังคมปัจจุบัน จากเหตุผลต่าง ๆ ดังกล่าวจึงได้ทำงานวิจัยเรื่องนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในชุมชนภาคตะวันออก เพื่อใช้กำหนดทิศทางและจัดทำแผนการบริการวิชาการ
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะตามความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้กับภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับหลักสูตรให้ทันสมัยและสนองความต้องการของสังคมภาคตะวันออกเฉียง

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นที่ 6 ของภาคตะวันออกเฉียงที่ต้องการที่จะศึกษารายวิชาต่างๆของภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษายู่ในระดับมาก
2. ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่จะส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา คณะศึกษาศาสตร์ และภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษายู่ในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นผู้ปกครอง และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง ได้แก่จังหวัด ชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว ปราจีนบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 15 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้มาโดยการเลือกจังหวัดละ 1 โรงเรียนรวม 7 โรงเรียน หลังจากนั้นจึงใช้สุ่มแบบบังเอิญจากผู้ปกครองและนักเรียนโรงเรียนละ 34 คน แต่โรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชาใช้ 36 คน รวมผู้ปกครอง 240 คน และนักเรียน 240 คน เพื่อเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสัมภาษณ์ เป็นผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนละ 3 คน ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 21 คน และ ผู้ปกครอง 21 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญ

ขอบเขตเนื้อหา คือ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในชุมชนภาคตะวันออกเฉียง ที่มีต่อสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และเนื้อหาวิชาของหลักสูตรระดับปริญญาตรี

ตัวแปรที่ศึกษา

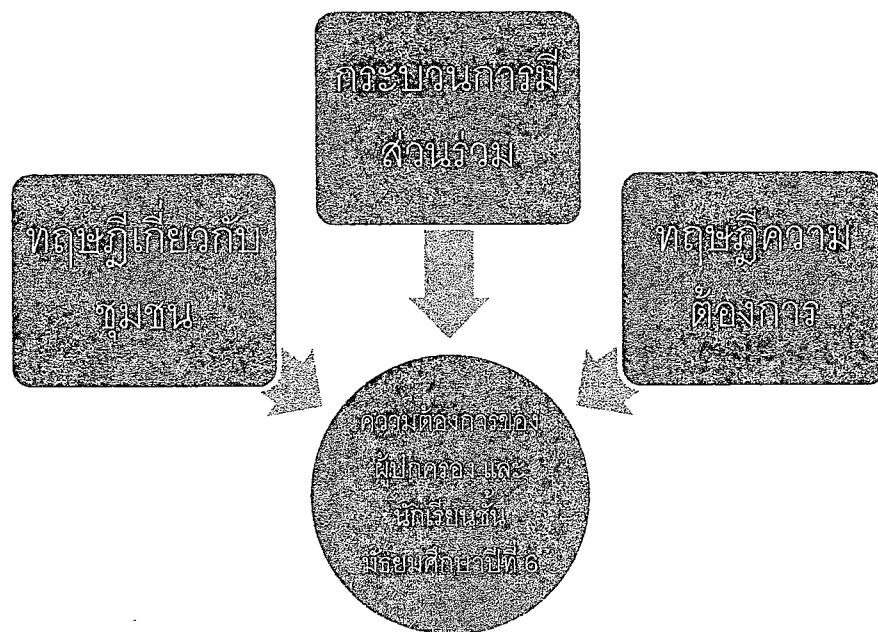
ตัวแปรต้น คือ หลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา สาขาเทคโนโลยีการศึกษา

ตัวแปรตาม คือ ความต้องการเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีการศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

1. เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนภาคตะวันออกเฉียง
2. เพื่อใช้ข้อมูลสำหรับทำแผนการบริหารวิชาการให้ตอบสนองความต้องการของสังคมภาคตะวันออกเฉียง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูป 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ความต้องการ หมายถึง ความรู้สึกของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่สนใจเข้าเรียนมากหรือน้อยในรายวิชาต่างๆ ของสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ที่ใช้อยู่ในปีการศึกษา 2557

การสำรวจความต้องการ หมายถึง การใช้แบบสอบถามส่งให้ผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อตอบกลับมาโดยถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไป และความต้องการในการเรียนวิชาเอกของสาขาเทคโนโลยีการศึกษา นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อหาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ความรู้สึกที่มีต่อหลักสูตร หมายถึง การตอบแบบสอบถามในเรื่องสภาพการทั่วไป และการแสดงความสนใจเกี่ยวกับวิชาเอกสาขาเทคโนโลยีการศึกษาว่าสนใจจะเรียนรู้มากขึ้นเพียงใดโดยใช้ค่าคะแนน 5 ระดับ

ชุมชนภาคตะวันออก หมายถึง ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาอยู่ซึ่งในปีต่อไปจะเข้าศึกษาต่อระดับชั้นอุดมศึกษา และอยู่ในชุมชนภาคตะวันออก ประกอบด้วยจังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี ตราด สระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา

ผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ให้การสนับสนุน และดูแลนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออก รวม 7 จังหวัด

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตจังหวัดภาคตะวันออก รวม 7 จังหวัด

สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึงหลักสูตรในปีการศึกษา 2557ของภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ที่เปิดให้นักศึกษาได้เลือกเรียนอยู่ และยังใช้ในปีการศึกษาหน้าต่อไปอีก

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ คือ

- เอกสารเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- เอกสารเกี่ยวกับชุมชน
- ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ
- การสำรวจความคิดเห็น
- การสร้างแบบสอบถาม
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมสามารถให้ความหมายได้หลายอย่าง (จินตวีร์ เกษมสุข, 2554) กล่าวคือ

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆอันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

การมีส่วนร่วมเป็นการร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้ามาร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ กระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้มีส่วนช่วยเหลือระหว่างกันด้วยจิตใจและอารมณ์ของแต่ละบุคคลในการร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆที่มีผลกระทบต่อส่วนรวมในการบริหารจัดการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสังคม

การมีส่วนร่วม คือการที่ประชาชนจะต้องเข้าไปมีส่วนในการตัดสินใจระดับต่างๆ ทางการจัดการบริหารและทางการเมืองเพื่อกำหนดความต้องการในชุมชนของตน

ความหมายของการมีส่วนร่วมเป็นความหมายที่กว้างเกี่ยวข้องกับบุคคลในทุกระดับทุกส่วน ดังที่องค์การสหประชาชาติได้กำหนดความหมายไว้เพื่อการดำเนินงานขององค์การว่าการมีส่วนร่วมหมายถึงการ เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นสังคมเล็กหรือสังคมขนาดใหญ่ได้มีส่วนช่วยเหลืออย่างเต็มที่ต่อสังคมนั้นๆ อันได้แก่การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่นการ

พิจารณาปัญหา การตั้งนโยบาย การตัดสินใจ ประเด็นสำคัญต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาประชาชาติและการประเมินความต้องการของสังคมนั้นๆ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่าเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้นำชุมชน หรือประชาชนได้มีส่วนช่วยเหลือกันช่วยกันคิดช่วยกันหาตั้งแต่ การวางแผน การบริหารงบประมาณ การดำเนินการ และการติดตามและประเมินผล ดังนั้นผลสำเร็จของการพัฒนาจึงขึ้นอยู่กับการสนับสนุนของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแข็งขันโดยประชาชน ต้องรู้ว่าพวกตนต้องการอะไรเพื่อการพัฒนาของตนเอง

การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation)

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง (จินตวีร์ เกษมสุข:2554)

การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริงจึงหมายถึงการที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถ ของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมและการตัดสินใจต่างๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกัน

รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การที่ประชาชนภายในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชนซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุน ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้นจำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อมๆ กันในทุกระดับต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็งสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง

รูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไปสามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นทั้งนี้การได้รับ แจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นซึ่งมีหลาย รูปแบบได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึง ลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็น ต่อโครงการซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

ลักษณะที่สำคัญของการมีส่วนร่วมว่าเป็นเรื่องของกระบวนการ ซึ่งได้สรุปถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมได้ 4 ขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

1. มีส่วนร่วมในการศึกษาและค้นคว้าหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. มีส่วนร่วมในการวางนโยบายหรือแผนงานโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อลดและแก้ไขปัญหา
3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย
4. มีส่วนร่วมในการควบคุมติดตามและประเมินผลการทำงาน

การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมจำเป็นต้องใช้วิธีการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมในการนำพาข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐบาลหรือเอกชน ไปสู่ประชาชนผู้เป็นเป้าหมาย สิ่งสำคัญในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนหรือชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการสื่อสารนั้นต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน เพราะถือว่าเป็นส่วนช่วยให้กระบวนการติดต่อสื่อสารสัมพันธ์หรือ แลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างสมาชิกในสังคมเป็นไปได้โดยสะดวกขึ้น กล่าวคือประชาชนมีส่วนร่วมใน กระบวนการร่วมคิดร่วมทำร่วมพัฒนาชุมชน ให้มีความเข้มแข็งเพื่อเป็นพลังขับเคลื่อนสู่การแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติได้

หลักการสร้างการมีส่วนร่วม

หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามา มีส่วนร่วมกับภาครัฐ ซึ่งสามารถจะแบ่งระดับของการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ระดับดังนี้

1. การให้ข้อมูลข่าวสาร (Inform) ถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาครัฐจะเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้าสู่กระบวนการ มีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถมีช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ การจัดนิทรรศการ จัดหมาย ข่าว การจัดงานแถลงข่าว การตีพิมพ์ประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์
2. การรับฟังความคิดเห็น (Consult) เป็นกระบวนการที่เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเท็จจริงและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานภาครัฐ ด้วยวิธีต่างๆ เช่น การรับฟังความคิดเห็น การสำรวจความคิดเห็น การจัดเวทีสาธารณะ การแสดงความคิดเห็นผ่านเว็บไซต์
3. การเกี่ยวข้อง (Involve) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอแนะทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ประชาชนว่าข้อมูล ความคิดเห็น และความต้องการของประชาชนจะถูกนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพิจารณาประเด็นนโยบาย สาธารณะ ประชาพิจารณ์ การจัดตั้งคณะทำงานเพื่อเสนอแนะประเด็นนโยบาย
4. ความร่วมมือ (Collaboration) เป็นการให้กลุ่มประชาชน ผู้แทนภาคสาธารณะมีส่วนร่วม โดยเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐในทุกขั้นตอนของการตัดสินใจ และมีการดำเนินกิจกรรม ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง เช่น คณะกรรมการที่มีฝ่ายประชาชนร่วมเป็นกรรมการ

5. การเสริมอำนาจแก่ประชาชน (Empower) เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุดโดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจเช่น การลงประชามติในประเด็นสาธารณะต่างๆ โครงการกองทุนหมู่บ้านที่มอบอำนาจให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจทำได้หลายระดับ และหลายวิธีซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลา ขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อนจึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูล ข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วย จากหลักการและความจำเป็นดังกล่าว ทำให้การพัฒนากระบวนการที่ผ่านมามีได้รับการพัฒนา กระบวนการบริหารราชการที่สนับสนุนการปรับกระบวนการทำงานของส่วนราชการ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือที่เรียกว่า "การบริหารราชการแบบ มีส่วนร่วม"

ปรัชญาพัฒนาชุมชน

พัฒนา บุณยรัตพันธุ์ (2517: 1-2, อ้างถึงในส่วนวิชาการ สถาบันพัฒนาข้าราชการ กรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, 2557) ได้กล่าวถึงหลักปรัชญามูลฐานของงานพัฒนาชุมชน ไว้ดังนี้

1. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม และอย่างบุคคลมีเกียรติในฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนคนหนึ่ง
2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิ และสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตน ไปในทิศทางที่ตนต้องการ
3. บุคคลแต่ละคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนคติ ประพฤติปฏิบัติ และพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้
4. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม ความเป็นผู้นำ และความคิดใหม่ๆ ซึ่งซ่อนเร้นอยู่ และพลังความสามารถเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ถ้าพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ได้รับการพัฒนา
5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชนในทุกด้านเป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชน และรัฐ

ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าปรัชญาของการพัฒนาชุมชนนั้น มีดังนี้

ประการแรก ตั้งอยู่บนรากฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวคนว่าเป็นทรัพยากรที่มีความหมายและสำคัญที่สุด มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ

ประการที่สอง การพัฒนาชุมชน ก็คือความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) การมุ่งขจัดความขัดแย้งและความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ชัดในหมู่มวลชนนั้นเป็นเรื่องที่อารยะสังคมพึงยึดมั่น

ประการสุดท้าย ความไม่รู้ ความต้อด และการใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา และความเจริญรุดหน้าจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยวิธีการให้การศึกษาเท่านั้น การให้การศึกษาและให้โอกาสจะช่วยดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการรวมกลุ่ม และการทำงานกับกลุ่ม เพราะมนุษย์เราเป็นสัตว์สังคมการอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม และทำงานรวมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยให้คนได้เจริญเติบโตโดยเร็วที่สุด

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2534: 5, อ้างถึงในส่วนวิชาการ สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, 2557) ได้กล่าวถึงปรัชญาของการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย

1. การพัฒนาชุมชนนั้นให้ความสำคัญ เชื่อมั่นในตัวบุคคลว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งปวง และเชื่ออย่างแน่วแน่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางกายภาพของตน หากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยชี้แนะที่ถูกต้อง

2. การพัฒนาชุมชนเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนปรารถนา ต้องการความยุติธรรมที่มีชีวิตอยู่ในสังคม (Social Justice) ต้องการอยู่ในสังคมด้วยความสุขกาย สบายใจ (Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability)

ทงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ และคณะ (2534: 6, อ้างถึงในส่วนวิชาการ สถาบันพัฒนาข้าราชการ กรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, 2557) ได้กล่าวถึงปรัชญาการพัฒนาชุมชน ไว้ว่า การพัฒนาชุมชนมีหลักปรัชญาอันเป็นมูลฐานสำคัญ ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีพลังในเรื่องความคิดริเริ่ม และความเป็นผู้นำซ่อนเร้นอยู่ในตัว พลังเหล่านี้สามารถเจริญเติบโต และนำออกมาใช้ได้ ถ้าได้รับการพัฒนา

2. บุคคลและคนถ้าหากมีโอกาสแล้ว ย่อมมีความสามารถที่จะเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงทัศนะ ประพฤติปฏิบัติและพัฒนาขีดความสามารถให้มีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงขึ้นได้
3. บุคคลแต่ละคนย่อมมีความสำคัญและมีความเป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีสิทธิอันพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมอย่างบุคคลมีเกียรติใน ฐานะที่เป็นมนุษย์ปุถุชนผู้หนึ่ง
4. บุคคลแต่ละคนย่อมมีสิทธิ และสามารถที่จะกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนไปในทิศทางที่ตน ต้องการ
5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของคนในชุมชนทุกด้าน เป็นสิ่งที่พึงปรารถนา และมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนทุกคนและชุมชนโดยรวม

กรมการพัฒนาชุมชน (2538, อ้างถึงในส่วนวิชาการ สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, 2557) ได้กล่าวสรุป ปรัชญางานพัฒนาชุมชน มีความเชื่อว่า

1. มนุษย์ทุกคนมีเกียรติและศักดิ์ศรีในความเป็นคน
2. มนุษย์ทุกคนมีความสามารถ หรือมีศักยภาพ
3. ความสามารถของมนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาส

แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน

ความหมายและขอบเขตของคำว่า ชุมชน คำว่า ชุมชน ในสังคมไทยนั้นได้ถูกใช้ในความหมายที่แตกต่างกันไปอย่างหลากหลาย ตามแต่ทัศนะของนักวิชาการและผู้รู้แต่ละคน ได้แก่

สุวิทย์ ยิงวรพันธ์ (2544: 5) ให้ความหมายของชุมชนว่า กลุ่มชนซึ่งรวมกันโดยความรู้สึก ผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จะอาศัยหลักผูกพันทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนาเดียวกันก็ตามที่ทำให้แต่ละคนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นในความหมายดังกล่าว เป็นการที่กลุ่มชนมีความรู้สึกนึกคิด ผลประโยชน์และผูกพันตามเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมร่วมกันโดยอาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่ทางภูมิศาสตร์เดียวกัน ตลอดจนการใช้ประโยชน์และบริการทางสังคมร่วมกัน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2541) ให้ความหมายของชุมชนว่า ชุมชน หมายถึง องค์กรทาง สังคมอย่างหนึ่งและปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนได้

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2513) ได้กล่าวว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ตั้งอยู่เป็นที่ เป็นทางมีขอบเขตอันเดียวกันและผู้คนเหล่านั้นมีการพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีความสนใจร่วมกันอย่างใดอย่างหนึ่ง มีแนวพฤติกรรมเป็นอย่างเดียวกัน และในปัจจุบันนี้ คำว่า ชุมชนได้ถูกนำไปใช้ในความหมายที่กว้างออกไปจากเดิม เพราะชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อโครงสร้างชุมชนเดิมดังที่ ชินินทร์ เจริญกุล ได้ให้ทัศนะว่า ลักษณะของชุมชนปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของชุมชนและตามลักษณะหน้าที่ (Functional Community) มากกว่าที่จะเป็นชุมชนแบบลักษณะทางภูมิศาสตร์ (Geographical Community) กล่าวคือ ความสัมพันธ์ของคนในขอบเขตพื้นที่ (Area) จะเปลี่ยนไปเป็นลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มที่มีกิจกรรมทางสังคมต่างๆ คล้ายคลึงกัน มีความสนใจร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน เช่น ชุมชนมุสลิม ชุมชน จส.100 ในกรุงเทพฯ เราไม่สามารถบอกได้ว่าชุมชนนี้อยู่ตรงไหน แต่ทุกคนมีความรู้สึกถึงความเป็นพวกเดียวกันชุมชนก็เกิดขึ้นได้

ตามทัศนะของศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี (2541) ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความพยายามทำอะไรร่วมกัน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ในการกระทำ ซึ่งรวมถึงการติดต่อสื่อสารกัน (Communicate) ความเป็นชุมชนอยู่ที่ความร่วมมือกัน ความเป็นชุมชนอาจเกิดขึ้นในสถานที่และสถานการณ์ต่างๆ กัน เช่น

1. ความเป็นชุมชนในครอบครัว
2. ความเป็นชุมชนในที่ทำงาน
3. ความเป็นชุมชนวิชาการ
4. ความเป็นชุมชนสงฆ์
5. ความเป็นชุมชนทางอากาศ เนื่องจากรวมตัวกันโดยใช้วิทยุติดต่อสื่อสารกัน
6. ความเป็นชุมชนทางอินเทอร์เน็ต

ความเป็นกลุ่มก้อนหรือความเป็นชุมชนทำให้กลุ่มมีศักยภาพสูงมากเพราะเป็นกลุ่มก้อนที่มีวัตถุประสงค์ร่วม มีความรัก มีการกระทำร่วมกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน จากทัศนะของนักวิชาการข้างต้น ความหมายของคำว่าชุมชนมีความแตกต่างกันบ้าง คล้ายคลึงกันบ้าง แต่เนื่องจากสภาพทางสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละช่วงเวลา ความหมายของ คำว่า ชุมชนจึงควรจะมีความหมายว่า ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เดียวกันหรือต่างพื้นที่ก็ได้ แต่กลุ่มบุคคลเหล่านั้น จะต้องมีความสนใจร่วมกัน (Common Interest) มีความสัมพันธ์กัน (Relationship) มีการกระทำระหว่างกัน (Interaction) มีความรู้สึก (Sense) และมีพื้นฐานชีวิตอย่างเดียวกัน คำว่า มีพื้นฐานของชีวิตอย่างเดียวกัน นั้นหมายความว่า มีสถาบันสังคมหรือมีระบบวัฒนธรรมที่ตอบสนองความจำเป็นเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ ได้แก่ สถาบันครอบครัว เครือญาติการเมืองการปกครอง ศาสนา ศิลปะ เป็นต้น

เมื่อพิจารณาจากความหมายนี้ก็พอจะมองเห็นได้ว่าความเป็นชุมชนนั้นไม่ได้อยู่ที่ลักษณะกายภาพ ต้องอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันหรือขึ้นอยู่กับตัวคนเท่านั้น แต่ปัจจัยชี้ขาดความเป็นชุมชนก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนต่อคนในชุมชนนั้น ฉะนั้นหากกล่าวโดยสรุป ความเป็นชุมชน จะพิจารณาได้จากการที่คนในชุมชนมีความสัมพันธ์แบบประสานสอดคล้องกลมกลืนกัน (Harmonious) คือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (Unity) ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติจนกระทั่งถึงระดับหมู่บ้าน และระดับเกินหมู่บ้านหรือที่เรียกว่า Supra – village ชุมชนที่มีพลังเข้มแข็งนั้นมีความหมายมากยิ่งขึ้นไปกว่าเพียงแค่การมีผู้คนมาก ๆ มารวมตัวกัน แต่สิ่งที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือ จะทำอย่างไรให้กลุ่มคนที่หลากหลายของสังคมไม่ว่าจะอยู่ในเมืองหรืออยู่ในชนบท ได้มาร่วมคิด ร่วมสร้างร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง การสร้างชุมชนให้เกิดมีพลังที่เข้มแข็งจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น หากมองย้อนกลับให้ลึกลงไปก็จะพบว่า ชุมชนที่มีพลังเข้มแข็งนั้น ต้องเกิดจากความสมานฉันท์ของปัจเจกบุคคลในชุมชน ระดับปัจเจกบุคคลจึงเปรียบเสมือนฟันเฟืองหนึ่งในระบบจักรกลทั้งหมด ที่ทำงานกันอย่างประสานสอดคล้องและหนุนเนื่องกับฟันเฟืองอื่น ๆ เพื่อให้ระบบจักรกลทั้งระบบทำงานได้ นั่นก็หมายความว่า ฟันเฟืองแต่ละตัวต้องรู้บทบาท หน้าที่ของตัวเอง และขณะเดียวกันก็ต้องรู้ว่าฟันเฟืองตัวอื่น ๆ มีบทบาท หน้าที่อย่างไร ระดับปัจเจกบุคคลจึงมีความสำคัญ มีคุณค่าต่อมวลสมาชิกในชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับแผนชุมชน

1. ความเป็นมา

กรมการพัฒนาชุมชน ดำเนินการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง โดยการส่งเสริมกระบวนการประชาคมในหมู่บ้าน ตั้งแต่ปี 2540 และเป็นเครื่องมือในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ต่อมาในปี 2544 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายแก้ปัญหาความยากจนเป็นวาระแห่งชาติ และจัดทำยุทธศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาความยากจนนั้น กรมการพัฒนาชุมชนจึงได้เลือกใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและแก้ไขปัญหาของความยากจนในปี 2546 พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณมาให้จังหวัดดำเนินการส่งเสริมกระบวนการแผนชุมชนในหมู่บ้านต่าง ๆ มาโดยตลอด

2. แนวคิดในการขับเคลื่อนแผนชุมชน

แผนชุมชนเป็นเครื่องมือสำหรับหมู่บ้านและชุมชนที่จะใช้ในการพัฒนาตนเอง และเป็นเครื่องมือสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชนบทใช้ในการส่งเสริมการพัฒนาที่มีหมู่บ้านชุมชนต่าง ๆ เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา (Community-Based-Development) ซึ่งเป็นการพัฒนาที่จะตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนได้ตรงตามความต้องการของคนในหมู่บ้านชุมชนอย่างแท้จริง เครื่องมือที่ได้มาตรฐานจะได้รับการยอมรับและนำไปใช้ประโยชน์จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบูรณา

การแผนชุมชนระดับตำบลจนถึงระดับชาติโดยกระบวนการมีส่วนร่วมทำให้เกิดแผนชุมชนเชิงบูรณาการในแต่ละระดับที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการสามารถใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และพื้นที่ดำเนินการได้อย่างแม่นยำและประกันความสำเร็จ

3. ความหมาย

แผนชุมชน คือ ผลของการจัดการบริหารจัดการให้ชุมชน เรียนรู้ จนสามารถกำหนดเป้าหมายด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของคนทั้งระดับครอบครัวและชุมชนเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต โดยกำหนดกำหนดเป็นกิจกรรมโครงการ ในลักษณะที่ชุมชนทำได้เองทันที ด้วยความสามารถและศักยภาพของชุมชน หรืออาศัยความสามารถร่วมกันกับหน่วยงานสนับสนุนอื่นๆ ในการดำเนินการร่วมกัน หรือยกให้เป็นภาระของหน่วยงานภายนอกชุมชนเป็นผู้ดำเนินการในกิจกรรมโครงการที่เกินขีดความสามารถของชุมชน เป็นผลของการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนสู่จุดมุ่งหมายของการเป็นชุมชนเข้มแข็ง อยู่เย็น เป็นสุข นอกจากนี้ มีการให้คำจำกัดความของแผนชุมชน ตามคู่มือการจัดเก็บข้อมูล กชช.2ค (ปี 2550 – 2554) ดังนี้

แผนชุมชน คือ การกำหนดอนาคตและกิจกรรมการพัฒนาของชุมชนโดยเกิดขึ้นจากคนในชุมชน ที่มีการรวมตัวกันจัดแผนขึ้นมา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน ให้เป็นไปตามที่ต้องการ และสามารถแก้ปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกัน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแนวทาง และทำกิจกรรมการพัฒนาร่วมกัน โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอก ด้วยการดำเนินถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก จึงอาจกล่าวได้ว่า แผนชุมชน เป็นของชุมชน ดำเนินการโดยชุมชนและเพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง ซึ่งแตกต่างจากแผนที่ภาครัฐจัดทำขึ้นเพื่อจัดสรรงบประมาณเป็นหลัก

4. ความสำคัญของแผนชุมชน

4.1 แผนชุมชน เป็นการสะท้อนปัญหา ความต้องการของชุมชนจากล่างขึ้นสู่บน (จากหมู่บ้านสู่จังหวัด) หรือเป็นลักษณะ Bottom Up

4.2 แผนชุมชน เป็นเครื่องวัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.3 แผนชุมชน เป็นรากแก้วของการแก้ปัญหาชุมชน

4.4 แผนชุมชน เป็นโอกาสในการแสดงศักยภาพ โดยได้ใช้กระบวนการทำงานภายใต้หลักการวิธีการพัฒนาชุมชน

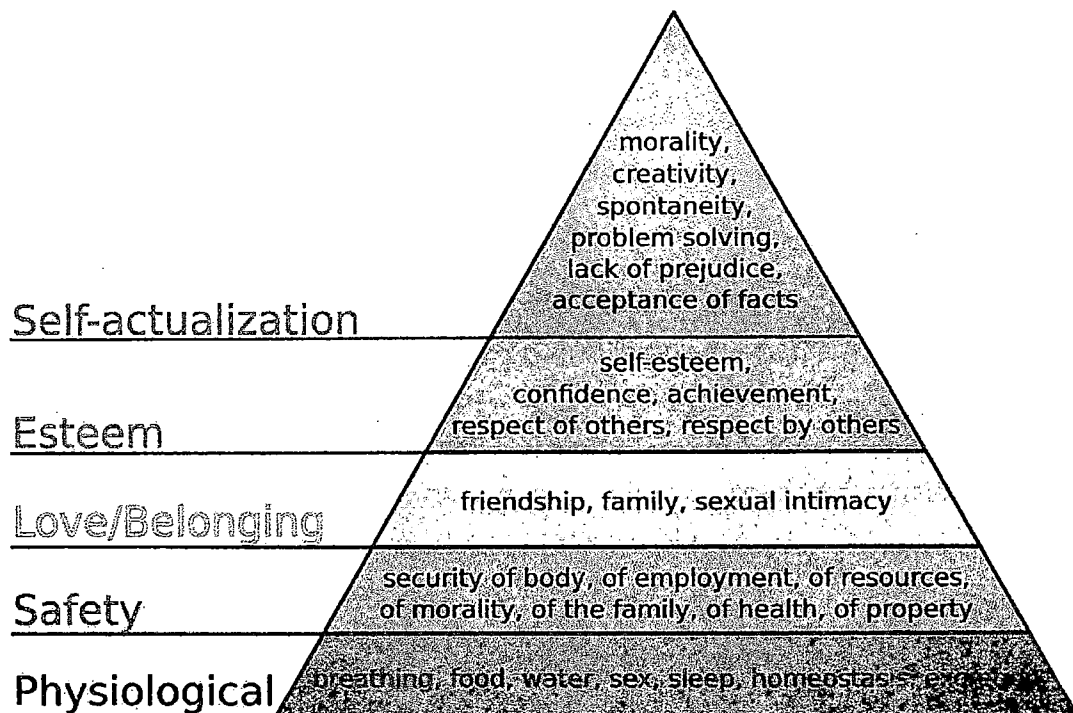
4.5 แผนชุมชน เป็นเครื่องมือในการสร้าง วาระชุมชน ปลุกกระแสให้ชุมชนตื่นตัวเพื่อพัฒนาตนเอง

5. เป้าหมายของการจัดกระบวนการแผนชุมชน

เพื่อสร้างเสริมให้คนใช้ชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองและชุมชนได้ซึ่งมีขั้นตอนสำหรับการทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน มีลักษณะ รายละเอียดโครงการ กิจกรรมที่ชุมชนปฏิบัติได้ด้วยความสามารถและศักยภาพของชุมชนเอง

ทฤษฎีความต้องการ

ความต้องการของชุมชนนับว่าเป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการแสดงความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถาม เพื่อจะได้ข้อมูลที่ถูกต้องกับความเป็นจริงซึ่งทฤษฎีความต้องการมีอยู่หลากหลาย แต่ที่น่าสนใจก็คือของอับบราฮัม มาสโลว์ซึ่งให้แนวความคิดไว้ดังนี้ (Abraham Maslow, 2011)

รูป 2 ความต้องการ 5 ชั้นของมาสโลว์
ที่มา: Abraham Maslows (2011)

มาสโลว์ (Maslow) เรียกลำดับความต้องการนี้ว่า "Hierarchy of Needs" ซึ่งประกอบด้วย ลำดับความต้องการของมนุษย์จากระดับต่ำไประดับสูง 5 ระดับดังนี้

1. ความต้องการขั้นพื้นฐาน (Physiological Needs) คือเป็นความต้องการด้าน ร่างกายเพื่อความอยู่รอดของชีวิตเช่นความต้องการอาหาร อากาศ น้ำและที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย ความต้องการลำดับที่สองของ Maslow จะถูกกระตุ้นภายหลังจากที่ความต้องการทางร่างกายถูกตอบสนอง แล้วความต้องการความมั่นคงปลอดภัยจะหมายถึงความต้องการสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยปราศจากอันตรายทางร่างกายและจิตใจ ความมั่นคงในการทำงาน

3. ความต้องการทางสังคม (Social Needs) คือความต้องการระดับที่สามความต้องการทางสังคม หมายถึงความต้องการที่จะเกี่ยวพันการมีเพื่อนและการถูกยอมรับโดยบุคคลอื่นเพื่อการตอบสนองความต้องการทางสังคม

4. ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) คือความต้องการระดับที่สี่เป็นความต้องการที่จะให้ผู้อื่นยกย่องสรรเสริญตัวเอง มีความภาคภูมิใจในสถานภาพทางสังคมต้องการชื่อเสียงและการยกย่องจากบุคคลอื่น

5. ความต้องการความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs) คือความต้องการระดับสูงสุด บุคคลมักจะต้องโอกาสที่จะคิดสร้างสรรค์ภายในงาน หรือพวกเขาอาจจะต้องความเป็นอิสระและความรับผิดชอบซึ่งความต้องการความสมหวังของชีวิตคือความต้องการที่จะบรรลุความสมหวังของตนเองด้วยการใช้ความสามารถ ทักษะ และศักยภาพอย่างเต็มที่ บุคคลที่ถูกจูงใจด้วยความต้องการความสมหวังของชีวิตจะแสวงหางานที่ทำท้าทายความสามารถของพวกเขา การเปิดโอกาสให้พวกเขาใช้ความคิดสร้างสรรค์หรือการคิดค้นสิ่งใหม่

การศึกษาทฤษฎีลำดับความต้องการของมนุษย์ของ มาสโลว์(Maslow) เป็นการศึกษาเพื่อที่จะทำให้ทราบถึงความต้องการของมนุษย์นั้นมีลำดับขั้นตอนที่แน่นอนจากขั้นต่ำไปขั้นสูงซึ่งความปรารถนาขั้นสูงสุดของมนุษย์ทุกคน คือความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ตนเองมุ่งหวังแต่การที่มนุษย์จะเกิดความต้องการในแต่ละระดับได้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับที่ต่ำกว่าเสียก่อนเพื่อที่จะทำให้เกิดความต้องการในระดับต่อไป ซึ่งถ้าบุคลากรที่ได้รับการตอบสนองตามความต้องการแล้วก็จะเกิด ความพึงพอใจ มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมถึงสามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย อย่างมีประสิทธิภาพ

การสำรวจความคิดเห็น

นิยามความหมาย มีผู้ให้ความหมายของคำว่า ความคิดเห็น แตกต่างกันไปดังนี้

ความหมายของความคิดเห็น

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2527 : 174) ได้กล่าวถึง ความคิดเห็น (opinion) ว่าเป็นการแสดงออก

โดยการพูดหรือการเขียนเกี่ยวกับทัศนคติความเชื่อ หรือค่านิยมของบุคคล ความคิดเห็นไม่เหมือน ทัศนคติตรงที่ไม่จำเป็นที่จะต้องแสดงความรู้สึก อารมณ์ หรือแม้กระทั่งการแสดงพฤติกรรมที่จะ ตอบสนองเอง หรือไม่ตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นเพียงคำพูดพร้อมเหตุผลที่บุคคลคิดขึ้นมา และถ้ามี คนไม่เห็นด้วย บุคคลนั้นก็อาจเปลี่ยนคำพูดดังกล่าวได้ ดังนั้น บุคคลที่มีทัศนคติหรือความเชื่อหรือ ค่านิยมอย่างหนึ่ง แต่ถ้าไม่แสดงความคิดเห็นออกมาก็จะไม่มีผู้ใดทราบเลยว่าบุคคลนั้น มีทัศนคติหรือ ความเชื่อ หรือค่านิยมเช่นใด

ธิติพงษ์ เศรษฐ์สมบัติ (2539 : 16) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกของ บุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งมีผลมาจากความเชื่อ ความคิดและทัศนคติ ซึ่งต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และกลุ่มที่เป็นสมาชิกอยู่ อันจะมีผลต่อความคิดเห็นของแต่ละบุคคลได้

วอลเมน (Wahlmen. 1977 : 86) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าน่าจะใกล้เคียงกับความเชื่อ มากกว่าขอบเขตเนื้อหา โดยมีองค์ประกอบของความรู้มากกว่าองค์ประกอบของความรู้สึก หรือความ คิดเห็นเกี่ยวข้องกับความปรารถนาและความต้องการ ดังนั้นความคิดเห็นจึงเป็นการแสดงออกของ ทัศนคติที่มีอยู่ภายใน โดยการพูด การเขียน หรือการกระทำ

ไอแซค (Issak. 1981 : 203) ให้ความหมายของความคิดเห็นว่าเป็นการแสดงออกทางคำพูด หรือคำตอบที่บุคคลได้แสดงออกต่อสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง โดยเฉพาะจากคำถามที่ได้รับ ทั่วๆไป ซึ่งความคิดเห็นต่างจากทัศนคติ เพราะความคิดเห็นจะเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ ขณะที่ทัศนคติจะเป็นเรื่องทั่วๆไป ความหมายกว้างกว่าความคิดเห็น

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึงการแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยการพูด การเขียน หรือการกระทำ ซึ่งมีผลมาจากการเรียนรู้ ความเชื่อ ความคิด ทัศนคติ ค่านิยม ประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรที่สำคัญในการกำหนดว่าจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยในสิ่งนั้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น

ความคิดเห็นของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีอิทธิพลทำให้เกิดความ คิดเห็น ดังมีผู้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

ฟอสเตอร์ (Foster. 1952 : 119) ได้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นไว้ 3 ประการคือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล กลุ่มบุคคล เรื่องราวต่างๆ หรือสถานการณ์ ความ คิดเห็นเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการได้พบเห็น ค้นเคย อาจถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรงและจากการ ได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปถ่าย หรืออ่านจากหนังสือโดยไม่ได้พบเห็นข้อเท็จจริงถือว่าเป็นประสบการณ์อ้อม

2. ระบบค่านิยมและการตัดสินค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มชนมีค่านิยมและการตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มจึงมีความคิดเห็นต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกัน

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม เป็นแนวโน้มที่จะกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสิ่งของบุคคลหรือสถานการณ์ ถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสมก็จะเกิดการปฏิบัติหรือมีปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งตอบสนอง

สุมาลี ดานันชัย (2539 : 10 - 11) ได้กล่าวถึงปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ได้แก่

(1) ปัจจัยด้านคุณสมบัติประจำตัวบุคคล เช่น สถิติปัญญา ความสามารถ พื้นฐานความรู้หรือการศึกษา ความเชื่อ สถานภาพ เป็นต้น

(2) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์ของแต่ละบุคคลซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ (Socialization) และสิ่งสมจนกลายเป็นลักษณะของแต่ละบุคคล เช่น สิ่งแวดล้อม ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน สถานศึกษา สภาพแวดล้อมในการทำงาน สื่อมวลชน ตลอดจนการปะทะสังสรรค์ติดต่อระหว่างบุคคล กลุ่มคน เป็นต้น

สรุป ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นนั้น ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้แสดงความคิดเห็น เช่น สถานภาพ การศึกษา ประสบการณ์ที่สั่งสมมา และปัจจัยทางสังคม เช่น กลุ่มคน สถานที่ สภาพแวดล้อมในการทำงาน ค่านิยม เป็นผลให้บุคคลเกิดความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่แตกต่างกัน

องค์ประกอบของความคิดเห็น

สุนิดา พูนสวัสดิ์ (2543 : 22 - 25) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบของความคิดเห็นแบ่งได้ 3 ประเภทดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบทางด้านความคิดความเข้าใจ (The Cognitive Component) การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้าเป็นส่วนประกอบทางด้านความรู้ซึ่งจะช่วยให้การประเมินค่าและสรุปผลต่อสิ่งเร้าต่างๆ ความคิดเห็นจะแสดงออกมาในลักษณะของความเชื่อว่าจะไร้อุก อะไรผิด

2. องค์ประกอบทางด้านท่าทีความรู้สึก (The Affective Component) เป็นส่วนประกอบทางด้านความรู้สึกหรืออารมณ์ที่สืบเนื่องมาจากที่บุคคลได้รับประเมิน ความรู้สึกต่อสิ่งเร้านั้น ทำให้ทราบทิศทางของอารมณ์หรือความรู้สึกว่าเป็นไปในทางบวกหรือลบได้ ความคิดเห็นจะแสดงออกมาในลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ

3. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรมหรือด้านปฏิบัติ (The Behavioral Component) เป็นส่วนประกอบที่แสดงแนวโน้มของบุคคลที่จะเป็นพฤติกรรมหรือการแสดงออกความคิดเห็น จึงแสดงออกมาในลักษณะของการยอมรับ หรือปฏิเสธ

องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านนี้ ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องสัมพันธ์กันได้ เช่น บางคนจะมีความรู้สึกน้อยมากเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่กลับมีความรุนแรงมากกับเรื่องนั้นๆ และพยายามกระทำการปกป้อง

หรือต่อต้านสิ่งนั้นๆ เป็นอย่างดีแต่ไม่มีความรู้สึกรุนแรงต่อเรื่องนั้นๆ เช่น รู้ว่าการสูบบุหรี่เป็นโทษและเป็นอันตรายต่อสุขภาพแต่ก็ยังปฏิบัติอยู่ คือ สูบบุหรี่อยู่ทุกวัน เป็นต้น

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความคิดเห็น

ความคิดเห็นเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้มากกว่าเป็นสิ่งที่กำเนิดเอง สิ่งแวดล้อมต่างๆ จึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็น ซึ่งได้แก่ ศาสนา ความเชื่อในสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม สื่อมวลชนต่างๆ ดังนั้นปัจจัยที่กำหนดความคิดเห็นของบุคคลจึงได้แก่

(1) การเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ การอบรมสั่งสอน อันจะเป็นการสะสมและรวบรวมประสบการณ์เอาไว้เป็นจำนวนมาก เช่น เด็กที่เกิดในครอบครัวที่นับถือศาสนาพุทธ ก็มีความเลื่อมใสในพุทธศาสนา เพราะได้รับอิทธิพลจากการอบรมสั่งสอนประสบการณ์ต่างๆ ไว้

(2) ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลโดยตรง เช่น บุคคลที่เคยรับประทานอาหารทะเลแล้วแพ้ ก็จะย่อมมีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่ออาหารทะเล

(3) เหตุการณ์ประทับใจในการเรียนรู้และประสบการณ์ส่วนตัวนั้นจะเป็นการสะสมประสบการณ์หลายๆ ครั้งและเกิดความคิดเห็น แต่ความคิดเห็นก็สามารถเกิดขึ้นได้ หากได้รับเหตุการณ์เพียงครั้งเดียวและรู้สึกประทับใจ ซึ่งอาจจะประทับใจในทางบวกและลบได้

(4) การรับเอาแบบของความคิดเห็นของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยจะยอมรับเอาความคิดเห็นของผู้ที่เหนือกว่ามาปฏิบัติต่อ เช่น รุ่นน้องรับความคิดเห็นบางเรื่องจากรุ่นพี่

(5) เกิดจากลักษณะบุคลิกภาพของแต่ละคน เช่น การมองคนในแง่ร้ายก็จะมีแนวโน้มในทางที่มีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อสิ่งต่างๆ อยู่เสมอ

(6) เกิดจากอิทธิพลจากสื่อมวลชน สื่อมวลชนเป็นแหล่งให้ข้อมูลที่ก่อให้เกิดทั้งความเข้าใจและอารมณ์ชักจูงไปสู่การปฏิบัติได้

ประโยชน์ของความคิดเห็น

ประโยชน์ของความคิดเห็นมีดังต่อไปนี้ ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือการจัดระบบสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัว

(1) ช่วยให้มีที่ความเคารพตนเอง โดยจะช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัว

(2) ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อนซึ่งมีปฏิกิริยาตอบโต้หรือกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกไปนั้นส่วนมากจะนำความพึงพอใจมาให้

(3) ช่วยให้ผู้บุคคลสามารถแสดงออกในด้านค่านิยม ความรู้สึกของตนเอง อันจะนำความพอใจมาสู่บุคคลนั้นๆ

การวัดความคิดเห็น (Opinion Measurement)

เนื่องจากความคิดเห็นจะส่งผลถึงทัศนคติและการแสดงออกถึงพฤติกรรมของเจ้าของความคิด การวัดระดับความคิดเห็นจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางหรือนโยบายต่างๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดเห็นส่วนร่วมได้

สมพร ทองทั่ว (2543: 9) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น ทัศนคติ แรงจูงใจ และค่านิยม ได้มีการสร้างแบบสอบถามสำหรับวัดสิ่งต่างๆ ดังกล่าว แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะแยกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะมีบางส่วนที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ การวัดความคิดเห็นส่วนใหญ่แล้วยังไม่มีการแบ่งแยกออกจากทัศนคติอย่างชัดเจนและมีเฉพาะเจาะจง เช่น การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนต่อโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เป็นต้น ซึ่งผลที่ได้ออกมาจากการสอบถามความคิดเห็นเหล่านี้จะเป็นตัวชี้ความพอใจ ไม่พอใจ เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว การศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนสิทธิการเช่าทำประโยชน์ในที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินในครั้งนี้ กำหนดที่จะวัดความคิดเห็นตามแนวทางเดียวกับการวัดทัศนคติ ซึ่งได้มีการวัดขึ้นมากมายหลายวิธี ดังนี้

โดยการประมาณความรู้สึกของตนเอง (Self – Report Measures) วิธีการวัดทัศนคติทางสังคม โดยการประมาณความรู้สึกของตนเองนี้ มีนักจิตวิทยาสังคมได้พยายามสร้างเครื่องมือ ขึ้นมาวัดเป็นมาตราส่วนประมาณความรู้สึก ซึ่งมีอยู่หลายสเกลที่เป็นที่ยอมรับกันมาก ได้แก่

(1) สเกลของเธอร์สโตน (The Thurstone Scale) สเกลนี้สร้างโดย หลุยส์ เธอร์สโตน (Louis Thurstone) ในปี ค.ศ.1928 มีทั้งหมด 11 ระดับความรู้สึก ดังรูป

ที่มา : สมพร ทองทั่ว. 2543 : 10

จากรูปอธิบายได้ว่าระดับความรู้สึกแบ่งเป็น 11 ระดับ โดยระดับต้นคือ ระดับที่ 1 - 5 เป็นทัศนคติทางบวก เช่น ความรู้สึกเห็นด้วย พอใจ ชอบ โดยมีระดับต่ำสุด คือ 1 ไปเรื่อยๆ จนถึงระดับสูงสุด คือ 5 สำหรับ 6 จะเป็นความรู้สึกกลางๆ กำกึ่งระหว่างทัศนคติทางบวกกับทัศนคติทางลบ และ

ระดับท้าย คือ ระดับที่ 7 - 11 เป็นทัศนคติทางลบ เช่น ความรู้สึกไม่เห็นด้วย ไม่พอใจ ไม่ชอบ โดยมีระดับต่ำสุดคือ 7 ไปเรื่อยๆ จนถึงระดับสูงสุด คือ 11

(2) สเกลของลิคเคิร์ต (The Likert Scale) สเกลนี้สร้างโดย เร็นซิส ลิคเคิร์ต (Rensis Likert) ในปี ค.ศ.1930 มีทั้งหมด 5 ระดับ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ที่มา : สมพร ทองทั่ว. 2543: 10

ข้อความที่เป็นในทางบวก (Positive) ให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

ข้อความที่เป็นในทางลบ (Negative) ให้คะแนนดังนี้

ข้อเลือก	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
เห็นด้วย	2
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

การสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งคือการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจากบุคคลนั้น (โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก, 2557)

ข้อมูล ที่รวบรวมได้จากความคิดเห็นดังกล่าว อาจจะมีข้อเท็จจริงของเรื่องนั้นๆทั้งหมดเพราะ มีความแตกต่างกันอันเนื่อง จากตัวผู้ตอบที่มีความแตกต่างกัน เช่นต่างกันด้านเพศ อายุ ระดับ การศึกษา รายได้ อาชีพ สถานภาพการสมรส ศาสนา หรือวัฒนธรรม พื้นที่ทางสังคมพื้นที่ทาง ภูมิศาสตร์ การสรุปความคิดเห็นที่รวบรวมได้จึงนิยามสรุปผลจำแนกตามลักษณะที่แตกต่างกันนั้น ด้วย เพื่อให้สามารถนำผลการสำรวจนั้นไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา กำหนดนโยบาย หรือ วางแผนการ ทำงาน การพัฒนาให้เหมาะสมกับสังคม กลุ่มบุคคล สนองตอบได้ตรงความต้องการของกลุ่มบุคคลในแต่ละ ลักษณะได้

วิธีการสำรวจความคิดเห็น

1. การกำหนดขอบเขตการสำรวจ

เป็นการกำหนดความเป็นไปได้ในการสำรวจครั้งนั้น โดยอาจจะกำหนดขอบเขตได้หลายรูปแบบ เช่น กำหนดพื้นที่ กำหนดลักษณะผู้ตอบ (โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก, 2557)

2. วิธีการเลือกตัวอย่าง

ในการสำรวจความคิดเห็นถ้ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มใหญ่หรือที่เราเรียกว่า ประชากร มีจำนวนมาก การที่จะสำรวจความคิดเห็นจากทุกคนเป็นไปได้ยาก ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมาก จึงจำเป็นต้องหาตัวแทนกลุ่มบุคคลนั้นมาเรียกว่า “กลุ่มตัวอย่าง” ซึ่งจะเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มที่สนใจที่เราต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้จะเป็นกลุ่มที่เราต้องไปสำรวจความคิดเห็นแล้วนำมา อ้างอิง เป็นความคิดเห็นของประชากรที่กลุ่มนี้เป็นตัวแทน ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

1. สมาชิกในกลุ่มตัวอย่างต้องมีลักษณะครบทุกลักษณะที่สำคัญซึ่งลักษณะนั้นๆจะเป็นลักษณะที่ ส่งผลให้เกิดความแตกต่างด้านความคิดเห็นในประเด็น ที่สอบถามได้ เช่น พื้นที่อยู่อาศัย ลักษณะ ส่วนตัวของผู้ตอบ หรือระดับของการมีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวกับเรื่องที่สำรวจ

2. จำนวนสมาชิกของกลุ่มตัวอย่างตามข้อ 1 มากพอ และสอดคล้องกับจำนวนทั้งหมดที่มีอยู่จริง ในลักษณะนั้นๆ

วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างแบบอิงทฤษฎีความน่าจะเป็น

การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Random Sampling) ใช้กรณีที่มีกรอบตัวอย่างสมบูรณ์คือมีชื่อ ประชากรทุกหน่วยครบ ขนาดประชากรไม่ใหญ่มาก และความแตกต่างรายบุคคล ไม่ส่งผลให้เกิดความ

แตกต่างกันในความคิดเห็น มีการสุ่มหลายวิธี เช่นการจับฉลาก หรือการใช้ตารางเลขสุ่ม การสุ่มวิธีนี้ ทุกๆ หน่วยของประชากรที่อยู่ในกรอบ การสุ่มจะได้รับโอกาสถูกเลือกเท่าๆกัน

การสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Sampling) ประชากรมีการเรียงลำดับบัญชีรายชื่อไว้เป็นระบบแล้ว และสมาชิกแต่ละหน่วยไม่มีลักษณะที่จะส่งผลให้เกิดความแตกต่างกันในข้อมูลที่ต้องการศึกษา เช่น บัญชีรายชื่อนักเรียน บัญชีรายชื่อพนักงาน สมมุติให้สุ่มเลขที่เริ่มต้น ก็จะได้รายชื่อคนที่ เป็นตัวอย่างตามลำดับต่อไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ก่อน เช่น ถ้าต้องการทุกๆ 1 คนในทุกๆ 5 คนก็จะสุ่มเลขที่เริ่มต้นโดยสุ่มจกฉลากเลข 0 ถึง 9 เมื่อได้เลขเริ่มต้นเป็น 2 ก็จะเริ่มจาก 20, 25, 30, 35,..... เป็นต้น

สุ่มตามชั้นหรือแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ประชากรทั้งกลุ่มมีลักษณะแตกต่างกัน และลักษณะที่ต่างกันมีผลต่อระดับความเห็น จึงต้องแยกเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะที่แตกต่างกันแล้วสุ่มเลือกบางหน่วยจากแต่ละกลุ่มมาเป็นตัวอย่าง ดังนั้น วิธีนี้ต้องกำหนดชั้น (Strata) ข้อดีคือสามารถสรุปผลการสำรวจจำแนกตามตัวแปรได้ เช่น จำแนกอายุ ตามอาชีพ หรือตามระดับการศึกษา เป็นต้น

สุ่มตามกลุ่ม (Cluster Sampling) เนื่องจากประชากรแบ่งเป็นกลุ่มอยู่แล้ว และสมาชิกในกลุ่มมีสมบัติปะปนกัน แต่ละกลุ่มจะมีสมบัติใกล้เคียงกัน แต่ในกลุ่มอาจมีจำนวนสมาชิกแตกต่างกัน เป็นการสุ่มกลุ่มก่อนแล้วเก็บข้อมูลในกลุ่มนั้นๆ สำหรับแบบกลุ่มมักทำแบบขั้นตอนเดียว เช่น ประชากรเป็นนักเรียนในโรงเรียน ในโรงเรียนแบ่งเป็นชั้นเรียน ฉะนั้นสุ่มตามชั้นเรียนได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง หรือสุ่มตำบลในอำเภอทางตรง ได้ตำบลน้ำแพร่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นต้น

แบบหลายชั้น (Multi-stage Sampling) เนื่องจากประชากรที่ต้องการสำรวจสามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มย่อยๆ หลายชั้น ดังนั้นการได้มาซึ่งตัวอย่างจำต้องสุ่มหลายชั้น คล้ายกับการสุ่มตามกลุ่ม (Cluster Sampling) แต่มีการสุ่มมากกว่า 2 ชั้นตอนเช่น ประชากรคือประเทศ แล้วแบ่งภาค ดังนั้น จำต้องสุ่มดังนี้

สุ่มภาค >>> สุ่มจังหวัด >>> สุ่มอำเภอ >>> สุ่มตำบล >>> สุ่มหมู่บ้าน

ข้อดีคือ ไม่จำเป็นต้องให้มีกรอบตัวอย่างที่สมบูรณ์ในทุกชั้นแต่ให้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มนั้นต้องมีกรอบที่สมบูรณ์ การเลือกแบบนี้จะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย

378.199

พ 992 ๗

363737

การสร้างแบบสอบถาม

งานวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เป็นงานวิจัยที่ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล นั้นผู้วิจัยจึงควรทำความเข้าใจสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถามเพื่อช่วยให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ (จุฬาลักษณ์ สุระอารีย์: 2551)

คุณลักษณะของแบบสอบถามที่ดี

แบบสอบถามที่มีคุณภาพ จะสามารถช่วยให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง ตรงกับสิ่งที่ต้องการวัด ดังมีคุณลักษณะต่อไปนี้

1. ให้ข้อมูลได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษา หรือเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาวิจัย
2. สั้น กระชับรัด แต่ได้ข้อมูล หรือคำตอบ ครบตามที่ต้องการ และครอบคลุม
3. ข้อคำถามที่เขียนควรถูกต้องตามหลักการเขียนข้อคำถาม
4. มีคำแนะนำในการตอบแบบสอบถามที่ชัดเจน ครบถ้วน สมบูรณ์
5. จัดเรียงข้อคำถามและจัดรูปแบบอย่างเป็นระบบ ระเบียบ ชัดเจน ดึงดูดใจให้ผู้ตอบอยากตอบ
6. ง่าย และสะดวกต่อการบันทึก ประมวลผล และแปลผล/ตีความข้อมูลที่ได้

การสร้างแบบสอบถามให้มีลักษณะดังกล่าว ผู้สร้างแบบสอบถามควรพิจารณาดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ทำอย่างไร จึงจะได้แบบสอบถามที่ให้ข้อมูลได้ตรงกับสิ่งที่ต้องการศึกษา /เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ต้องการศึกษาวิจัย กล่าวคือ ผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องทราบ ว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัย / จุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าว คืออะไร ต้องการข้อมูล คำตอบอะไร ดังนั้น ข้อคำถามที่ใช้จะต้องถามตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ไม่ถามนอกเรื่อง และเพื่อป้องกันการเขียนข้อคำถามที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้สร้างแบบสอบถามอาจเขียนร่างประเด็นที่ต้องการวัดไว้ แล้วใช้เป็นหลักในการเขียนข้อคำถามในแต่ละประเด็น อีกทั้งยังเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ในประเด็นที่ต้องการวัดได้อีกด้วย

ข้อ 2 ทำอย่างไรแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจึงจะสั้น กระชับรัด แต่ได้ข้อมูล/ คำตอบที่ครอบคลุม ครบถ้วนตามที่ต้องการศึกษา กล่าวคือ ผู้สร้างจะต้องเขียนแบบสอบถามที่มีจำนวนข้อที่พอเหมาะ ไม่มากหรือน้อยเกินไป ขึ้นอยู่กับเรื่องที่ต้องการศึกษา หรือ เรื่อง/พฤติกรรมที่ต้องการวัด ควรเขียนข้อคำถามเฉพาะเรื่องที่ต้องการรู้ / ศึกษา เท่านั้น ถ้าข้อคำถามใดไม่จำเป็นต้องรู้ / ไม่เกี่ยวข้อง ก็ควร

ตัดทิ้งไป เพราะแบบสอบถามที่ยาวจนเกินไป มีหลายข้อ หลายหน้า บางครั้งทำให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่าย ไม่ตั้งใจตอบ ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ตรงกับความเป็นจริง ฉะนั้นข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ก็จะเกิดความสูญเปล่า ไม่เกิดประโยชน์

ข้อ 3 ทำอย่างไรจึงจะได้ข้อคำถามที่ดี กล่าวคือ การเขียนข้อคำถามในแต่ละข้อ จะต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

3.1 ใช้คำ / ข้อความ / ภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้ตอบทุกคนอ่านแล้วจะต้องตีความไปในทิศทางเดียวกัน และไม่ใช้คำที่เข้าใจยาก เช่น คำศัพท์เฉพาะ คำศัพท์วิชาการที่รู้จักเฉพาะกลุ่ม หรือคำย่อที่ไม่เป็นที่รู้จัก ศัพท์ที่มีความหมายได้หลายนัย หรือใช้ประโยคที่มีความซับซ้อน เป็นต้น

3.2 ควรเริ่มต้นด้วยคำถามที่น่าสนใจ ดึงดูดใจให้ผู้ตอบอยากตอบ ไม่ใช่คำถามที่รุนแรง หรือ

กระทบกระเทือนอารมณ์ของผู้ตอบ เช่น เขียนข้อคำถามว่า “เพื่อนร่วมงานของคุณรู้สึกอย่างไรกับการบริหารจัดการ” ดีกว่าที่จะถามว่า “คุณรู้สึกอย่างไรกับการบริหารจัดการ”

3.3 ข้อคำถามที่ถามไม่ควรเขียนขึ้นนำคำตอบให้ผู้ตอบ เพราะจะทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริง

ความคิดเห็น หรือความรู้สึกของผู้ตอบ เช่น ท่านอ่านหนังสือพิมพ์มติชนเป็นประจำใช่ไหม? หรือ ตามรายงานแพทย์ โรคเอดส์เป็นโรคอันตรายร้ายแรง ท่านเห็นว่า โรคเอดส์เป็นอันตรายร้ายแรงด้วยหรือไม่ เป็นต้น

3.4 ควรหลีกเลี่ยงการเขียนข้อคำถามปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ เนื่องจากจะทำให้ผู้ตอบอ่านแล้วอาจ

เกิดความสับสน ตีความไปได้หลายความหมาย แล้วยังตอบยากอีกด้วย เช่น ท่านไม่เชื่อว่าการไม่ขับรถเร็วจะไม่เกิดอุบัติเหตุ ? หรือ เราควรห้ามไม่ให้เด็กเล่นตุ๊กแก เป็นต้น

3.5 ข้อคำถามที่เขียนควรจัดเรียงให้เป็นลำดับต่อเนื่องกัน เรียงจากคำถามทั่วไปแล้วตามด้วย

คำถามเฉพาะ คำถามง่าย ๆ ก่อน ยาก ๆ ไว้ช่วงหลัง เรียงคำถามตามลำดับเหตุการณ์จากอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

3.6 ข้อคำถามข้อหนึ่งควรถามเพียงปัญหาเดียว หรือเรื่องเดียว เนื่องจาก หากมีหลายคำถาม

หรือเป็นคำถามซ้อนในประโยคเดียวกัน จะทำให้สับสนในการตอบ และสรุปผล เช่น ท่านเคยดูรายการบนนอกกะลาและรายการคนคันคนหรือไม่ คำถามนี้ ถ้าผู้ตอบตอบว่า เคยดู ก็ไม่ทราบว่าเคยดูทั้ง ๒ รายการ หรือเคยดูเพียงรายการเดียว เป็นต้น

3.7 คำตอบหรือตัวเลือกในข้อคำถามควรมีมากพอ หรือเหมาะสมกับข้อคำถามนั้น แต่ถ้าไม่สามารถระบุได้หมด อาจให้ผู้ตอบระบุเองได้ โดยเว้นช่องว่างให้ผู้ตอบเขียน เช่น อื่นๆ (โปรดระบุ)..... รวมทั้งคำตอบหรือตัวเลือกนั้นจะต้องไม่ยาวจนเกินไป

3.8 หลีกเลี่ยงข้อคำถามที่ให้ผู้ตอบต้องระลึก หรือนึกย้อนหลังไปเป็นเวลานานๆ

3.9 ควรใช้ข้อคำถามปลายปิดมากกว่าข้อคำถามปลายเปิด เนื่องจากข้อคำถามปลายปิดจะกำหนดคำตอบให้ผู้ตอบได้เลือก ซึ่งจะได้คำตอบที่ชัดเจน และตรงกับวัตถุประสงค์หรือจุดหมายที่ต้องการทราบ /ศึกษา

3.10 ควรหลีกเลี่ยงข้อคำถามที่ผู้ตอบไม่มีสิทธิเลือกตอบ หรือมีคำตอบอยู่ในข้อคำถามนั้นอยู่แล้ว เช่น คุณเคยทำร้ายภรรยาของคุณใช่หรือไม่

ข้อ 4 ทำอย่างไรจึงจะช่วยให้ผู้ตอบเข้าใจในวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายในการตอบ และตอบได้ตรงกับสิ่งที่ผู้วิจัย /ผู้ศึกษาต้องการ กล่าวคือ ผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องเขียนคำแนะนำ คำชี้แจงต่างๆ ในการตอบแบบสอบถามให้ชัดเจน โดยเริ่มตั้งแต่วัตถุประสงค์ในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ รายละเอียดของแบบสอบถาม ว่ามีกี่ตอน กี่ข้อ และวิธีการตอบ ตอบอย่างไร รวมทั้ง ควรอธิบายความหมายของคำศัพท์เฉพาะบางคำที่อาจทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ไม่ตรงกัน ซึ่งถ้าไม่อธิบาย อาจทำให้ผู้ตอบตีความหรือเข้าใจความหมายของคำคลาดเคลื่อนไป

ข้อ 5 ทำอย่างไรจึงจะจัดเรียงข้อคำถามและจัดรูปแบบ อย่างเป็นระบบ ระเบียบ ชัดเจนดึงดูดใจให้ผู้ตอบอยากตอบ กล่าวคือ ผู้สร้างแบบสอบถามจะต้องจัดเรียงข้อคำถามให้เป็นหมวดหมู่คำถามที่ถามเรื่องเดียวกัน ตัวแปรที่มีลักษณะคล้ายกัน ควรรวมไว้ด้วยกัน ซึ่งแบบสอบถามทั่วไปจะเรียงคำถามเป็นส่วน ๆ ส่วนแรกจะเป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรอิสระ และข้อมูลพื้นฐาน เช่น เพศ อายุ รายได้ ฯลฯ ของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนต่อไปจึงเป็นคำถามที่เกี่ยวกับตัวแปรตาม เป็นต้น และควรจัดเรียงคำถามไว้เป็นตอน ๆ ไม่กระจัดกระจาย มิใช่ถามเรื่องหนึ่งเรื่องใดซ้ำไปซ้ำมา อาจทำให้ผู้ตอบเกิดความสับสน รวมทั้งการจัดพิมพ์ ก็มีความสำคัญ ควรเว้นช่องว่าง หรือเว้นวรรคตอนให้เห็นชัดเจน ให้เหมาะสม ไม่นั่นจนเกินไป อาจทำให้ผู้ตอบรู้สึกไม่อยากตอบ ตัวอักษรต่างๆ ต้องมีความชัดเจนอ่านออกง่าย เป็นต้น

ข้อ 6 ทำอย่างไรจึงจะได้แบบสอบถามที่ง่ายและสะดวกในการตอบ บันทึก ประมวลผล และแปลผล / ดีความข้อมูลที่ได้ กล่าวคือ รูปแบบของข้อคำถามบางส่วน / บางตอนที่มีจำนวนหลาย ๆ ข้อที่มีรูปแบบในการตอบเหมือนกัน เช่น ข้อคำถามที่มีลักษณะแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ผู้สร้างแบบสอบถามสามารถจัดทำข้อคำถามดังกล่าวในรูปของตารางได้ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ/ข้อควรระวังในการสร้างแบบสอบถาม

1. ก่อนลงมือสร้างแบบสอบถาม ควรเขียนวัตถุประสงค์ / จุดมุ่งหมายในการศึกษานั้น ๆ ให้ชัดเจน ว่าต้องการศึกษาอะไร (พิจารณาตามวัตถุประสงค์การวิจัย) วัตถุประสงค์อะไร (พิจารณาตามแนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการวิจัย และจะวัดได้อย่างไร (ใช้อะไรเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล)
  2. ขณะที่กำลังเขียนข้อคำถามแต่ละข้อ ผู้สร้างแบบสอบถามควรตรวจสอบข้อคำถามด้วยตนเอง กับวัตถุประสงค์ในการศึกษาอยู่ตลอด เพื่อให้เขียนข้อคำถามอยู่ในขอบเขตที่ต้องการศึกษาโดยพิจารณาถึง ความจำเป็นของข้อคำถาม ความครอบคลุม ว่าเกินกว่าที่ต้องการจะศึกษาหรือไม่ มีข้อคำถามใดที่ทำให้ผู้ตอบเข้าใจไขว้เขว เข้าใจยาก ไม่ชัดเจนหรือไม่ สุดท้าย ผู้ตอบมีความรู้ ความชำนาญพอที่จะให้คำตอบที่น่าเชื่อถือได้เพียงใด
  3. เมื่อเขียนข้อคำถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว ควรตรวจดูความเรียบร้อยอีกครั้ง และให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งผู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่จะทำวิจัย และผู้เชี่ยวชาญในเรื่องการสร้างเครื่องมือวิจัย เป็นผู้ตรวจสอบซ้ำอีกครั้ง เพื่อนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามต่าง ๆ ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
  4. แบบสอบถามที่สร้างขึ้น ควรได้รับการตรวจสอบคุณภาพ ก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง เพื่อให้มีความเชื่อมั่นว่า ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นั้น คือ สิ่งที่ต้องการศึกษา / วิจัยจริงๆ
- สรุป การสร้างแบบสอบถามที่ดีนั้น คือ การได้ข้อมูลที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการวิเคราะห์วิจัยอย่างครบถ้วนไม่ขาด จนไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ได้หรือไม่เกินจนเกิดความสูญเปล่า ดังนั้น ผู้สร้างแบบสอบถามควรปฏิบัติตามขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังได้กล่าวไว้แล้วในฉบับที่ผ่านมา และคำนึงถึงการเขียนข้อคำถามเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้ตอบเข้าใจในข้อคำถามได้อย่างชัดเจน และตอบคำถามได้ตรงกับสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัย ซึ่งหากผู้วิจัยสามารถสร้างแบบสอบถามได้ถูกต้องตามหลักการตามขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม และผ่านการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จากแบบสอบถามฉบับดังกล่าว ก็จะมีคุณภาพถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริงที่เกิดขึ้น และมีความน่าเชื่อถือ อันจะส่งผลให้ผลการวิจัยเรื่องนั้นสะท้อนถึงปัญหาที่ต้องการศึกษาวิจัยอย่างแท้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนกำหนดในการเรื่องต่าง สำหรับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนเอกชนและรัฐบาลทั้งหมด 4 แห่ง และใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนทั้งหมด 180 คนแบ่งเป็นโรงเรียนละ 45 ผลการศึกษาปรากฏว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ตัดสินใจในการเลือกคณะมาหาความสัมพันธ์กับคณะของคณะในสายการเรียนวิทยาศาสตร์ การแพทย์ สายศิลปะ วิทยาศาสตร์ สายวิทยาศาสตร์นั้นได้แก่เลือกตามสาขาวิชาที่เคยเรียนมาและ ภูมิสำเนาใกล้สถาบันการอุดมศึกษา 2 ปัจจัยเท่านั้นเพียงปัจจัยที่มีส่วนกำหนดในการเลือกคณะมี 8 ปัจจัยได้แก่ มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน มีความถนัดในด้านนี้ ภูมิสำเนาอยู่ใกล้ สถาบันที่เลือกสามารถหางานทำได้ง่าย สาขาวิชาที่เคยเรียนมา คณะแนะนำ คื่อเสียงและเลือกตามคำแนะนำของผู้ปกครอง สถาบันอุดมศึกษาที่นักเรียน ที่สุดคือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ตามลำดับ ส่วนคณะที่นักเรียนที่เรียนสายวิทย์-คณิตต้องการมากที่สุดคือ คณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัช และอุตสาหกรรมเกษตร ตามลำดับ คณะที่นักเรียนสายศิลป์-ภาษา ต้องการมากที่สุดคือ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะสังคมศาสตร์ตามลำดับ

ศาสตรา ยะป้อม (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการเลือกศึกษาต่อใน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรณีศึกษา เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการเลือกศึกษาสถาบันที่นักเรียนต้องการเข้าศึกษาต่อในอนาคต และศึกษาความสำคัญของปัจจัย ในการเลือกศึกษาต่อเป็นอันดับ 1 ซึ่งศึกษาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สรุปผลการศึกษาว่า นักเรียนส่วนใหญ่ หรือ 1 ใน 3 ของนักเรียนทั้งหมดเลือก มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นอันดับหนึ่ง เพราะเป็น มหาวิทยาลัยที่มีมาตั้งแต่อดีต และรองลงมาคือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพราะสาเหตุที่สำคัญคือ มี ภูมิสำเนาใกล้มหาวิทยาลัยและมีโอกาสในการสอบผ่านการคัดเลือกด้วยระบบโควตาภาคเหนือมาก และ คณะ นักเรียนเลือกโดยแบ่งตามสายการเรียนได้แก่-คณิต เลือกสายวิทย์คณะวิศวกรรมศาสตร์เป็นอันดับหนึ่ง แพทยศาสตร์อันดับสองและเศรษฐศาสตร์อันดับสาม สายศิลป์-คณิต เลือกคณะเศรษฐศาสตร์ เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือบริหารธุรกิจ

วรรณกาญจน์ กันธอินทร์ (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคณะเพื่อเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐกรณีศึกษานักเรียนมัธยมชั้นปีที่ 6 ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย 3 โดยเลือกโรงเรียนได้แก่ โรงเรียนฝางชนูปถัมภ์ โรงเรียนรังสี โรงเรียนรัตนาเอื้อวิทยา

จำนวนคน 150 ได้ผลการศึกษานักเรียนเลือกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็น อันดับที่ 1 ร้อยละ 30 ซึ่งเป็นสถาบันที่กลุ่มตัวอย่างสนใจเพราะเป็น มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในทุกด้านมาตั้งแต่อดีตและที่นักเรียนเลือกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพราะมีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ มีภูมิลำเนาอยู่ใกล้สถาบันการศึกษา และมีโควตาเลือกและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกคณะเพื่อศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา สาขาวิชาที่เลือกรองลงมาคือ สาขาที่ต้องคำนึงถึงความก้าวหน้าทางด้านอาชีพ การงานและ ผลตอบแทนที่ได้จากอาชีพนั้น ๆ สูง

นกุล วัฒนากกร (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น : องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ผลของการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลและการเข้าร่วมรับฟังการประชุมคณะกรรมการอยู่ระดับต่ำ ปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นเป็นรูปธรรมในด้านข้อมูลข่าวสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนกับ การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น การเข้าร่วมกิจกรรม การตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับต่ำ

สมพร ทาวรรีระนันท์ (2542) ได้ศึกษาปัญหากฎหมายของ อบต. กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ผลของการศึกษาพบว่า การจัดตั้ง อบต. เกิดขึ้นโดยผลแห่งกฎหมาย เจ้าพนักงานของรัฐได้ประโยชน์จากกฎหมายมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ในระยะ 4 ปีแรกบุคคลดังกล่าวไม่ต้องลาออกก็มีสิทธิสมัครเป็นสมาชิกอบต. ประชาชนยังไม่เข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจุบันการกำหนดนโยบายสาธารณะ การจัดทำแผนพัฒนาตำบลมีเพียงฝ่ายบริหารเป็นผู้ดำเนินการ การถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นกฎหมายรัฐธรรมนูญยังไม่ชัดเจน การคัดค้านกฎข้อบัญญัติท้องถิ่นประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งต้องกึ่งหนึ่ง กฎหมายรัฐธรรมนูญไม่เป็นธรรม

เชมปรีต ขุนราชเสนา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวโน้มความต้องการหลักสูตรปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีมีเดีย ของนักเรียน และผู้ใช้งานบัณฑิตภายในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาแนวโน้มความต้องการของผู้สนใจจะเข้าศึกษา ระดับปริญญาตรี 4 ปี หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีมีเดีย 2) เพื่อศึกษาแนวโน้ม ความต้องการใช้บัณฑิต หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีมีเดียของผู้ประกอบการ 3) เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพของบัณฑิตหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยี มีเดียที่ตรงกับความต้องการของผู้ประกอบการ แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 818 คน 2) ผู้ประกอบการหรือหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิตในจังหวัดเพชรบูรณ์จำนวน 50 แห่ง การเลือก กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบ

เฉพาะเจาะจงเพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยปรากฏว่ามีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 30.8 ที่ทราบว่ามี หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีมัลติมีเดียเปิดสอนในระดับอุดมศึกษา และที่ยังไม่ทราบว่าหลักสูตร เทคโนโลยีมัลติมีเดียเปิดสอนในระดับอุดมศึกษา จำนวนร้อยละ 33.1 และมีนักเรียนที่เหลือจำนวน ร้อยละ 36.1 ที่ยังไม่แน่ใจว่าทราบว่ามี การเปิดสอน หลักสูตรปริญญาตรีสาขาเทคโนโลยีมัลติมีเดีย หรือไม่ และมีจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสนใจจะสมัครเข้าเรียนใน หลักสูตรสาขาเทคโนโลยีมัลติมีเดียคิดเป็นร้อยละ 39.5 ไม่สนใจสมัครเข้าเรียนร้อยละ 13.8 และมี นักเรียนที่ยังไม่แน่ใจว่าจะสมัครเข้าเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.7 และจากผล การวิเคราะห์ความสนใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่สนใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีมัลติมีเดีย พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.61 ซึ่งมีระดับความสนใจในระดับมาก จากการศึกษาแนวโน้มความ ต้องการการใช้งานบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีมัลติมีเดีย ของผู้ประกอบการ จำนวน 50 แห่ง มีหน่วยงานที่ ตอบแบบสอบถาม คือ หน่วยงานเอกชน คิดเป็น ร้อยละ 32 หน่วยงานด้านการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 30 หน่วยงานการปกครองคิดเป็นร้อยละ 22 และ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจคิดเป็น ร้อยละ 16 ตามลำดับ โดย ส่วนใหญ่แล้วในหน่วยงานเหล่านี้มีบุคลากร ที่จบการศึกษาด้านคอมพิวเตอร์อยู่ทุกหน่วยงานโดยคิดเป็น ร้อยละ 90 จากการวิเคราะห์แนวโน้ม ความต้องการบุคลากรด้านมัลติมีเดียและคอมพิวเตอร์ผลปรากฏ ว่าสถานประกอบการต่าง ๆ ต้องการ บุคลากรด้านนี้คิดเป็นร้อยละ 70 และจากการศึกษาคุณ ลักษณะเฉพาะทางวิชาชีพของบัณฑิต หลักสูตรวิทยาลัยบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีมัลติมีเดียของ ผู้ประกอบการต้องการนั้นผลปรากฏว่าสิ่งที่ ผู้ประกอบการต้องการมากที่สุดคือความสามารถด้านการ ออกแบบและวิเคราะห์ระบบงาน โดยมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ซึ่งมีค่าระดับความต้องการมากที่สุดและสิ่ง ที่ผู้ประกอบการต้องการรองลงมา คือ ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์กราฟิก การผลิตสื่อโฆษณา ประชาสัมพันธ์การออกแบบและ พัฒนาเว็บไซต์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ซึ่งมีค่าระดับความต้องการ อยู่ระดับมาก และจากการศึกษาความถนัดและความสามารถอื่น ๆ ที่ผู้ประกอบการต้องการนั้น ผู้ประกอบการต้องการ ความสามารถของบัณฑิตที่สามารถ พูด ฟัง อ่านเขียนภาษาไทยได้เป็นอย่างดี สามารถใช้งาน ซอฟต์แวร์และสามารถนำเสนอผลงานในที่ประชุมได้เป็นอย่างดี

ธนกฤต ยืนยงเดชา (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อ ระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 400 คน จากโรงเรียนต่าง ๆ ได้ผลสรุปดังนี้ ข้อมูลทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวนคนแบ่งเป็นชายร้อยละ 40 และเป็นหญิงร้อยละ 60 กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่อยู่ ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 อายุ 18 ปี ศึกษาโรงเรียนรัฐบาลและมีเกรดเฉลี่ยสูงอยู่ในช่วง 3.51-4.00 ร้อย ละ 35.50

รองลงมาคือ ช่วง 3.01 – 3.50 ร้อยละ 26.25 และอยู่ในแผนการเรียนวิทย์-คณิตเป็น อันดับหนึ่งร้อยละ 42.25 และแผนการเรียนศิลป์-คำนวณ เป็นอันดับสองร้อยละ 30.25 และสุดท้าย เป็นศิลป์-ภาษา ร้อยละ 27.50 ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 30.25 รองลงมาคือ ระดับอนุปริญญา ร้อยละ 26.5 และประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือค้าขายเป็น อันดับหนึ่งร้อยละ 27 รองลงมาคือรับราชการร้อยละ 23.75 โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เท่ากับ 20,001 – 30,000 บาท ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับต่อมา จากผลการศึกษานี้ ปัจจัยทางด้านผลผลิตคือ การผลิตบัณฑิตจำนวนมาก ซึ่งในระดับมากต่อการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา รองลงมาแล้วจะมีโอกาสสำเร็จการศึกษา ในการประกอบอาชีพสูงกว่าสถาบันอื่นแต่ก็ยังมีมีความสำคัญในระดับมากเช่น ราคาถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญกับการเลือกศึกษาเป็นอันดับต้นๆ ในเรื่องของค่าหน่วยกิต และค่าครองชีพในการศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วแต่มีความสำคัญในระดับมากด้วย คะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสูงถึง 4.52 และ 4.33 แต่ปัจจัยทางด้านสถานที่ให้บริการก็มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน กล่าวคือ ปัจจัยเรื่องมหาวิทยาลัยใกล้ภูมิลำเนา เป็นปัจจัย ทุกๆด้านด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักทั้งสิ้น 4.55 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมีสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย แก่การเรียน ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาดสิ่งที่มีอิทธิพลมากที่สุดในด้านนี้คือมีคณะให้เลือกศึกษาจำนวนมาก รองลงมาคือ มีโควตาและโครงการจำนวนมากสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาคือ มีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย ความสำคัญในระดับมาก เช่นกัน การมีเอกสารงานวิจัยเป็นเครื่องยืนยัน ประสิทธิภาพบุคลากรในมหาวิทยาลัย รองลงมาคือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีความน่าเชื่อถือ กระบวนการให้บริการ ปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือบริการทางการศึกษาที่รวดเร็วและการมีความถูกต้องแม่นยำ ด้วยคะแนนเฉลี่ยสูงถึง 3.95 และปัจจัยทางด้านโครงสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ คือ การที่มหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงในระดับประเทศด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ 3 สูงถึง .97 รองลงมาคือ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีการประชาสัมพันธ์ได้ทั่วถึงโรงเรียนในเขตกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ยังมีปัจจัยด้านอื่นๆที่มีผลต่อการเลือกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ให้ความสำคัญมากเป็นอันดับหนึ่งคือ เพื่อน การเลือกศึกษาต่อตามเพื่อนมีค่าน้ำหนักสูงถึง 4.29 ซึ่งมีนัยว่าเพื่อนมีอิทธิพลกับกลุ่มตัวอย่างสูงมาก ต่อมาคือ รุ่นพี่ การเลือกตามจิตใจของนักเรียนไม่น้อยไปกว่ากันมากนัก การมีมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นมหาวิทยาลัยในฝัน การคิดว่าเป็นมหาวิทยาลัยของตัวเอง เลือกตามความต้องการของผู้ปกครอง และเลือกตามคำโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ตามลำดับ สาเหตุที่ไม่เลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่ง จากผลการศึกษาพบว่าสาเหตุที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่เลือกศึกษาต่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งเพราะว่ามีสถาบันที่ใฝ่ฝันอื่น สาเหตุรองลงมาคือไม่มีคณะที่ต้องการ และอันดับสามคือคะแนนไม่ถึงเกณฑ์จึงไม่คาดว่าจะเรียนในสถาบันดังกล่าว ไม่เลือกเป็นอันดับหนึ่ง แต่ยังมีสาเหตุอื่นๆได้แก่ คณะที่ต้องการเรียนที่อื่นโดดเด่นมากกว่า อาจารย์ที่สอนประจำใน

มหาวิทยาลัยไม่มีชื่อเสียง ไม่ยึดติดกับสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่ได้รับการเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างคือ ควรปรับปรุงหอพักในกำกับให้มีบรรยากาศที่ดีขึ้นและควรปรับปรุงระบบความปลอดภัยให้สะดวกมากยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1. สถาบันการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรอยู่ไกลเกินไป ที่ได้โน้มน้าวอาจไม่เสถียรภาพในด้านต่างๆ หากมีการศึกษาครั้งต่อไปควรเลือกใช้กลุ่มตัวอย่าง และประชากรที่ไม่ได้อยู่ในเขตเดียวกันอาจจะได้ผลการศึกษาที่แตกต่างกันออก 2. เนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิภาวะน้อย จึงควรมีของรางวัลให้แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นแรงจูงใจในการตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจและอาจได้ผลการสำรวจที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากขึ้น

อรินชัย อุดมกิจมงคล (2543 :102, อ้างถึงในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, 2557) ได้ศึกษาทัศนคติของคณะกรรมการ อบต. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารของ อบต. ในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลของการศึกษา พบว่า ทัศนคติของคณะกรรมการ อบต. กับการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนใหญ่อยู่ระดับสูง ปัจจัยที่ทำให้ทัศนคติคณะกรรมการ คือ ระดับการศึกษารายได้ครอบครัว ความสนใจข่าวสารการเมือง ความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นกับ อบต. ตามทัศนคติของคณะกรรมการ อบต. ต่อประชาชนอยู่ระดับปานกลาง

วิรัตน์ วงศ์รอด (2544 : 105, อ้างถึงในเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง, 2557) ได้ศึกษาการศึกษาการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ผลของการศึกษาพบว่า จำนวนหมู่บ้านในพื้นที่ระหว่าง 5-7 หมู่บ้าน ส่วนมากเป็น อบต. ระดับชั้น 5 มีจำนวนสมาชิกสภา อบต. ระหว่าง 10-15 คนพนักงานส่วนตำบล ระหว่าง 1-4 คน และมีลูกจ้าง ระหว่าง 1-7 คน การดำเนินกิจกรรมส่งเสริมเสริมการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นใน 3 ประเด็น คือ กิจกรรม การศึกษาให้ความรู้ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและอาชีพ และกิจกรรมการศึกษาให้ความรู้ด้าน ข้อมูลข่าวสารอยู่ระดับสูง ส่วนกิจกรรมการศึกษาประเภทความรู้พื้นฐานอยู่ในระดับต่ำ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้คือ

การดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือต่างๆ สำหรับเก็บข้อมูล กล่าวคือ

1. แบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง และของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. แบบสัมภาษณ์ความต้องการของผู้ปกครองและของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อที่ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นสถานภาพทั่วไปมี 3 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นการแสดงความต้องการมี 30 ข้อ โดยเขียนคำถามให้ครอบคลุมหลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีการศึกษา และมีลักษณะแบบสอบถาม ดังนี้

แบบสอบถามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา

โปรดกา ✓ หน้าข้อที่ต้องการ หรือเติมคำในช่องที่เว้นว่างไว้ แบบสอบถามมี 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

1. เพศ	☐ หญิง	☐ ชาย		
2. โรงเรียน	☐ รัฐบาล	☐ เอกชน		
3. เรียนอยู่สาย	☐ วิทยุ-คณิต	☐ ศิลป์-คำนวณ	☐ ศิลป์-ภาษา	☐ อื่นๆ

โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 โปรดแสดงความคิดเห็น

1. ท่านคิดว่าจะเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา เข้าศึกษา ไม่เข้าศึกษา
2. ถ้าต้องการเข้าศึกษาต่อที่ ม.บูรพาจะเข้าศึกษาในคณะใด

.....

สมมติว่าท่านเข้าศึกษาต่อที่ ม.บูรพา และเรียนอยู่ที่ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ซึ่งมีวิชาเรียนต่างๆ ทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกรวมกันประมาณ 26 วิชา ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตามความต้องการของท่าน โดยกาเครื่องหมาย ✓ ในช่องความคิดเห็นแต่ละวิชาเพียงช่องเดียว

ชื่อวิชาเอกบังคับ	ระดับความสนใจและความต้องการ				
	สนใจมากที่สุด	สนใจมาก	ปานกลาง	สนใจน้อย	สนใจน้อยที่สุด
1.หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา					
2.การออกแบบเนื้อหาสาระ					
3.การออกแบบการเรียนการสอน					
4.การใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้					
5.ปฏิบัติการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษา					
6.การจัดการศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้					
7.การวิจัยในชั้นเรียนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา					
8.การถ่ายภาพต่างๆ เช่น ภาพบุคคล โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ถ่ายภาพดิจิทัล ถ่ายภาพในสตูดิโอฯ					
9.การผลิตสื่อเสียง เช่น วิทยู การบันทึกเสียง ฯ					
10.การผลิตสื่อวีดิทัศน์ เช่นการเขียนบท การถ่ายทำ การตัดต่อ ฯ					
11.จรรยาบรรณวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษา					
12.ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษา					

ชื่อวิชาเอกบังคับ	ระดับความสนใจและความต้องการ				
	สนใจมากที่สุด	สนใจมาก	ปานกลาง	สนใจน้อย	สนใจน้อยที่สุด
13.สัมมนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา					
14.การนำเสนออย่างสร้างสรรค์					
15.โครงการเทคโนโลยีการศึกษา: การศึกษาอิสระ					
16.บูรณาการกิจกรรมเทคโนโลยีการศึกษา					
17.การผลิตและนำเสนอสื่อ					
18.การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา					
19. การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา					
20.การออกแบบเว็บ					
21.เทคโนโลยีการศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์					
22. การผลิตสื่อมัลติมีเดีย					
23. การผลิตภาพยนตร์ การเขียนบท การถ่ายทำ					
ชื่อหมวดวิชาเลือก					
24. หลักและทฤษฎีการสื่อความหมายด้วยภาพ					
25. การสื่อสาร					
26. เทคนิคการถ่ายภาพรูปแบบต่างๆ					
27. การผลิตสื่อวีดิทัศน์ และโทรทัศน์					
28.การผลิตสื่อด้วยคอมพิวเตอร์-อินเทอร์เน็ต					
29.การฝึกอบรม เช่น เทคนิคการฝึกอบรม การบริหาร การนันทนาการ					
30. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ และต้นฉบับการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์					

วิชาที่เสนอแนะจะให้เปิดสอนเพิ่มเติม (ถ้ามี)

ข้อคิดเห็นอื่นเพิ่มเติม

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการปรับหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสังคม ภาควิชาในวันออกต่อไป

ผศ.ดร.ไพโรจน์ เบาลือ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

แบบสัมภาษณ์นักเรียน

1. ท่านต้องการเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา หรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ท่านต้องการเข้าเรียนต่อที่ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ หรือไม่ เพราะเหตุใด

ส่วนแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียนมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป มี 3 ข้อ ตอนที่ 2 มี 18 ข้อ โดยมีลักษณะแบบสอบถาม ดังนี้

แบบสอบถามความต้องการของผู้ปกครอง

การศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของผู้ปกครองที่จะส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อที่
ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อสำรวจความต้องการของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา ผลการวิจัยจะนำมาปรับปรุงหลักสูตรให้สนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน

ข้อมูลเหล่านี้จะใช้ในการวิจัยเท่านั้นและเก็บไว้เป็นความลับ

โปรดกา ✓ หน้าข้อที่ต้องการ หรือเติมคำในช่องที่เว้นว่างไว้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

1. เพศ หญิง ชาย
2. การศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
3. อาชีพ ครู/อาจารย์/ผู้บริหารทางการศึกษา/ข้าราชการ
 ธุรกิจ/เจ้าของกิจการ
 เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข
 เกษตรกร/ ชาวประมง
 รับจ้าง
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 โปรดแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

ความสนใจและความต้องการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.มหาวิทยาลัยบูรพามีชื่อเสียงในภาคตะวันออกเฉียง					
2.ท่านสนใจส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่ ม.บูรพา					
3.คณะศึกษาศาสตร์ ม.บูรพา มีชื่อเสียง					
4.ท่านสนใจส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่ คณะศึกษาศาสตร์ ม.บูรพา					
5.ท่านสนใจส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่ ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยี การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ม.บูรพา					
6.ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสะดวกในการเดินทาง					
7.ค่าเล่าเรียนมีความเหมาะสม					
8.การมีหอพักในมหาวิทยาลัย					
9. เกรดเฉลี่ยมีความเหมาะสม					
10. มีทุนการศึกษาสนับสนุน					
11. มีการเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ					

ความสนใจและความต้องการ	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
12. คณาจารย์มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ					
13. อาคารสถานที่ มีความเหมาะสม					
14. สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเหมาะสมปลอดภัย					
15. อุปกรณ์การสอนทันสมัย					
16. ความมีชื่อเสียงของศิษย์เก่า					
17. นักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วมีงานทำสูง					
18. มีการฝึกงานในหน่วยงานที่มีชื่อเสียง					

ข้อคิดเห็นอื่นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณท่านผู้ปกครองที่ให้ข้อมูล เพื่อประโยชน์ด้านการศึกษาของสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผศ.ดร.ไพโรจน์ เบาลือ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เกณฑ์การตัดสินความต้องการหรือความคิดเห็นกำหนดไว้ ดังนี้

เกณฑ์การพิจารณา

4.00 – 5.00	ต้องการมากที่สุด
3.00 – 3.99	ต้องการมาก
2.00 – 2.99	ต้องการปานกลาง
1.00 – 1.99	ต้องการน้อย
0.01 – 0.99	ต้องการน้อยที่สุด

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง

1. ท่านสนใจจะส่งลูกหลานเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา หรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ท่านสนใจจะส่งลูกหลานเข้าเรียนต่อที่ภาควิชาวิศวกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ หรือไม่ เพราะเหตุใด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. สร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้ปกครอง และสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองอย่างละ 30 คน ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับนักเรียนมีค่า ความเชื่อมั่น 0.72 และสำหรับผู้ปกครองมีค่าความเชื่อมั่น 0.76 หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปใช้ต่อไป
2. ให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี และโท วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดภาคตะวันออก 7 จังหวัด 7 โรงเรียน นำแบบสอบถามไปให้นักเรียน 34 คน และผู้ปกครอง 34 คน ตอบกลับมา (เฉพาะโรงเรียนอัสสัมชัญ ศรีราชา มี 36 คน) รวมทั้งหมดได้ข้อมูลจากนักเรียน 240 คน และผู้ปกครอง 240 คน
3. การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และนักเรียนใช้การสุ่มแบบบังเอิญ มีนักเรียน 3 คน และผู้ปกครอง 3 คน (แต่ละโรงเรียน) รวม 7 โรงเรียนได้นักเรียน 21 คน และผู้ปกครอง 21 คน
4. เมื่อได้ข้อมูลมาครบตามจำนวนแล้วจึงนำมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย $t - test$ Dependent Group เพื่อแปลผลงานวิจัย ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ได้รายงานเป็นเชิงพรรณนา
5. นำเสนอข้อมูลเป็นตาราง และเชิงพรรณนาให้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปและอภิปรายผลงานวิจัย
6. สรุปงานวิจัยเพื่อเสนอคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีผลวิจัยรายงานได้ดังนี้

การศึกษาความสนใจ และความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

1. ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศ
หญิง ร้อยละ 55
ชาย ร้อยละ 45
2. โรงเรียน
รัฐบาล ร้อยละ 53.8
เอกชน ร้อยละ 46.2
3. เรียนอยู่สาย
วิทย์-คณิต ร้อยละ 47.9
ศิลป์-คำนวณ ร้อยละ 21.3
ศิลป์-ภาษา ร้อยละ 30.8
อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ความสนใจ และความต้องการ

1. ความต้องการเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา
ต้องการที่จะเข้าศึกษามี ร้อยละ 60.4
ไม่ต้องการที่จะเข้าศึกษามี ร้อยละ 39.6
2. คณะวิชาที่ต้องการเข้าศึกษา มีดังนี้
จำนวนนักเรียนที่ตอบ (N) 240 คน

ตาราง 1 แสดงความต้องการเข้าศึกษาในคณะต่างๆ(N = 240)

คณะที่ต้องการเข้าศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. คณะการจัดการและการท่องเที่ยว	14	5.8
2 คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร	-	-
3 คณะดนตรีและการแสดง	-	-
4 คณะพยาบาลศาสตร์	2	0.8
5 คณะแพทยศาสตร์	6	2.5
6 คณะเภสัชศาสตร์	8	3.3
7 คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์	-	-
8 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	25	10.4
9 คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์	10	4.2
10 คณะโลจิสติกส์	6	2.5
11 คณะวิทยาการสารสนเทศ	-	-
12 คณะวิทยาศาสตร์	1	0.4
13 คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	2	0.8
14 คณะวิศวกรรมศาสตร์	9	3.8
15 คณะศิลปกรรมศาสตร์	23	9.6
16 คณะศึกษาศาสตร์	31	12.9
17 คณะสาธารณสุขศาสตร์	-	-
18 คณะสหเวชศาสตร์	-	-
19 วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ	-	-
20 วิทยาลัยนานาชาติ	1	0.4
21 วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์	7	2.9

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าคณะวิชาที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีความต้องการเข้าศึกษาต่อจากมากที่สุดไปน้อย คือ คณะศึกษาศาสตร์ ร้อยละ 12.9 รองลงไป คือคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ร้อยละ 10.4 คณะศิลปกรรมศาสตร์ ร้อยละ 9.6 คณะการจัดการและการท่องเที่ยว ร้อยละ 5.8 คณะรัฐศาสตร์และคณะนิติศาสตร์ ร้อยละ 4.2 คณะวิศวกรรมศาสตร์ ร้อยละ 3.8 คณะเภสัชศาสตร์ ร้อยละ 3.3 ตามลำดับ ส่วนคณะวิชาที่ไม่ต้องการเข้าศึกษา ได้แก่ คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร คณะดนตรีและการแสดง คณะภูมิสารสนเทศศาสตร์ คณะวิทยาการสารสนเทศ คณะสาธารณสุขศาสตร์ คณะสหเวชศาสตร์ และวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

ตาราง 2 แสดงความต้องการในการเรียนรายวิชาของสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

รายชื่อวิชา	$\bar{X}$	SD
วิชาเอกบังคับ		
1. หลักการและทฤษฎีเทคโนโลยีการศึกษา	3.49	0.843
2. การออกแบบเนื้อหาสาระ	3.49	0.787
3. การออกแบบการเรียนการสอน	3.57	0.825
4. การใช้แหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	3.60	0.892
5. ปฏิบัติการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษา	3.60	0.852
6. การจัดการศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้	3.54	0.867
7. การวิจัยในชั้นเรียนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	3.74	0.854
8. การถ่ายภาพต่างๆ เช่น ภาพบุคคล โฆษณา ประชาสัมพันธ์ ถ่ายภาพดิจิทัล ถ่ายภาพในสตูดิโอ	3.53	0.843
9. การผลิตสื่อเสียง เช่น วิทยู การบันทึกเสียง	3.68	0.930
10. การผลิตสื่อวีดิทัศน์ เช่น การเขียนบท การถ่ายทำ การตัดต่อ	3.50	0.933
11. จรรยาบรรณวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษา	3.50	0.933
12. ฝึกปฏิบัติงานวิชาชีพเทคโนโลยีการศึกษา	3.53	0.890
13. สัมมนา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา	3.48	0.863
14. การนำเสนออย่างสร้างสรรค์	3.60	0.923
15. โครงการงานเทคโนโลยีการศึกษา: การศึกษาอิสระ	3.51	0.853
16. บูรณาการกิจกรรมเทคโนโลยีการศึกษา	3.54	0.909
17. การผลิตและนำเสนอสื่อ	3.55	0.861
18. การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา	3.62	0.920
19. การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา	3.65	0.880
20. การออกแบบเว็บ	3.63	0.882
21. เทคโนโลยีศึกษากับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	3.55	0.857
22. การผลิตสื่อมัลติมีเดีย	3.65	0.912
23. การผลิตภาพยนตร์ การเขียนบท การถ่ายทำ	3.69	0.857
ค่าเฉลี่ย	3.58	0.650

ชื่อหมวดวิชาเลือก

24. หลักและทฤษฎีการสื่อความหมายด้วยภาพ	3.63	0.843
25. การสื่อสาร	3.69	0.847
26. เทคนิคการถ่ายภาพรูปแบบต่างๆ	3.70	0.892
27. การผลิตสื่อวีดิทัศน์ และโทรทัศน์	3.70	0.884
28. การผลิตสื่อด้วยคอมพิวเตอร์-อินเทอร์เน็ต	3.73	0.909
29. การฝึกอบรม เช่น เทคนิคการฝึกอบรม การบริหาร การนันทนาการ	3.56	0.885
30. การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ และต้นฉบับการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์	3.60	0.847
ค่าเฉลี่ย	3.65	0.722
ค่าเฉลี่ยรวม	3.62	0.665

จากตารางที่ 2 พบว่าทุกรายวิชานักเรียนต้องการเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรวมก็ยังมีความต้องการเรียนมากมีค่าเฉลี่ย 3.62 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.665 และยังพบว่ารายวิชาที่ต้องการเรียนมากเป็นลำดับแรก คือลำดับที่ 7 วิชา การวิจัยในชั้นเรียนด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ต้องการเรียนเป็นลำดับที่ 2 คือ การผลิตสื่อด้วยคอมพิวเตอร์-อินเทอร์เน็ต ลำดับที่ 3 คือ วิชาเทคนิคการถ่ายภาพรูปแบบต่างๆ และ วิชาการผลิตสื่อวีดิทัศน์ และโทรทัศน์ ลำดับที่ 4 คือ วิชาการสื่อสาร และการผลิตภาพยนตร์ การเขียนบท การถ่ายทำ ลำดับที่ 5 คือ การผลิตสื่อมัลติมีเดีย และการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน และการจัดการศึกษา ส่วนวิชาที่เหลือก็ยังอยู่ในระดับความต้องการเรียนมากเช่นกัน

นอกจากนี้นักเรียนยังได้เสนอแนะว่าต้องการเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่นๆ เพิ่มเติม และเรียนการสร้างบทเรียนแบบอีเลิร์นนิ่ง

ตาราง 3 แสดงความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่อการเรียนรายวิชาต่างๆ ของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ความต้องการ	$\bar{X}$	SD	t	P
นักเรียน	3.67	0.67	-8.08*	.000

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05*

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนมีความต้องการต่อการเรียนรายวิชาต่างๆ อยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.67 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.67 แสดงว่ารายวิชาต่างๆ ของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ยังได้รับความต้องการเรียนอยู่ในระดับมาก และยังเป็นที่ต้องการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า

1. นักเรียนที่ต้องการเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยบูรพา มีร้อยละ 60.4 ให้เหตุผล ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในภาคตะวันออก คณะอาจารย์มีคุณภาพ ค่าเรียนไม่แพง มีหอพักสะดวก ปลอดภัย และมีคณะวิชาให้เลือกเรียนหลากหลายมาก ตลอดจนศิษย์เก่ามีชื่อเสียง ส่วนที่ไม่ต้องการเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยบูรพามี ร้อยละ 39.6 ให้เหตุผลว่ามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานครมีคณะให้เลือกมากกว่า การเดินทางสะดวกสบาย อยากมีประสบการณ์ในเมืองหลวง มีญาติพี่น้องอยู่ในกรุงเทพฯ สามารถพักอาศัยได้ ตลอดจนเห็นรุ่นพี่เรียนอยู่ในกรุงเทพฯ ที่เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงจึงต้องการเข้าเรียนบ้าง

2. นักเรียนที่ต้องการเข้าเรียนที่ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ให้เหตุผลว่า เพราะมีรายวิชาให้เลือกเรียนน่าสนใจ เมื่อจบแล้วทำอาชีพได้หลากหลาย ชอบถ่ายภาพ ถ่ายโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ และทราบจากรุ่นพี่ว่าเรียนสนุกไม่เครียด อาจารย์ผู้สอนมีความเชี่ยวชาญ และเป็นกันเองกับลูกศิษย์ ตลอดจนการเดินทางมาเรียนสะดวกสบาย

การศึกษาความต้องการของผู้ปกครอง

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไป

1. ผู้ให้ข้อมูลเป็นเพศ
  - หญิง ร้อยละ 47.5
  - ชาย ร้อยละ 52.5
2. การศึกษาสูงสุด
  - ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 37.1
  - ปริญญาตรี ร้อยละ 52.1
  - สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 10.8
3. อาชีพ
  - ครู / อาจารย์ / ผู้บริหารทางการศึกษา / ข้าราชการ ร้อยละ 11.2
  - ธุรกิจ / เจ้าของกิจการ ร้อยละ 41.7
  - เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุข ร้อยละ 5.0
  - เกษตรกร / ชาวประมง ร้อยละ 19.2
  - รับจ้าง ร้อยละ 20.0
  - อื่นๆ เช่นแม่บ้าน ร้อยละ 2.9

ตอนที่ 2 ความต้องการ

ตาราง 4 แสดงความต้องการของผู้ปกครองที่มีต่อมหาวิทยาลัยบูรพา ต่อคณะศึกษาศาสตร์ และภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

ความสนใจและความต้องการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(SD)
1.มหาวิทยาลัยบูรพามีชื่อเสียงในภาคตะวันออก	4.14	0.663
2.ท่านสนใจส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่ ม.บูรพา	3.18	0.795
3.คณะศึกษาศาสตร์ ม.บูรพา มีชื่อเสียง	3.70	0.755
4.ท่านสนใจส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่คณะศึกษาศาสตร์ ม.บูรพา	3.55	0.832
5.ท่านสนใจส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่ ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ ม.บูรพา	3.33	0.917
6.ที่ตั้งของมหาวิทยาลัยสะดวกในการเดินทาง	3.88	0.703
7.ค่าเล่าเรียนมีความเหมาะสม	3.80	0.740
8.การมีหอพักในมหาวิทยาลัย	3.81	0.745
9.เกรดเฉลี่ยมีความเหมาะสม	3.76	0.701

10. มีทุนการศึกษาสนับสนุน	3.75	0.778
11. มีการเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ	3.65	0.779
12. คณาจารย์มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ	3.84	0.743
13. อาคารสถานที่ มีความเหมาะสม	3.77	0.810
14. สิ่งแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเหมาะสม	3.73	0.817
15. อุปกรณ์การสอนทันสมัย	3.64	0.861
16. ความมีชื่อเสียงของศิษย์เก่า	3.73	0.817
17. นักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วมีงานทำสูง	3.74	0.817
18. มีการฝึกงานในหน่วยงานที่มีชื่อเสียง	3.77	0.809
ค่าเฉลี่ยรวม	3.74	0.542

จากตารางที่ 4 พบว่าโดยค่าเฉลี่ยรวม ผู้ปกครองนักเรียนสนใจส่งลูกหลาน เข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพาอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.74 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.542 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้ปกครองให้ความเห็นว่ามหาวิทยาลัยบูรพามีชื่อเสียงมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีค่าเฉลี่ย 4.14 และต้องการส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพาในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.18

นอกจากนี้ผู้ปกครองยังเห็นว่าคณะศึกษาศาสตร์มีชื่อเสียง และต้องการส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่คณะนี้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.55 และยังต้องการส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาในระดับมากเช่นกัน มีค่าเฉลี่ย 3.33

เหตุผลต่างๆ ที่ผู้ปกครองได้ส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษามีดังนี้ คือ ค่าเล่าเรียนมีความเหมาะสม เกรดเฉลี่ยมีความเหมาะสม มีทุนการศึกษาสนับสนุน มีการเสริมทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ คณาจารย์มีคุณภาพน่าเชื่อถือ อาคารสถานที่มีความเหมาะสม อุปกรณ์การสอนทันสมัย ความมีชื่อเสียงของศิษย์เก่า นักศึกษาที่จบการศึกษาแล้วมีงานทำสูง และมีการฝึกงานในหน่วยงานที่มีชื่อเสียง ทุกความเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

นอกจากนี้ผู้ปกครองได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าควรให้นักศึกษาได้ฝึกภาคสนามให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์จริงอันนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตอย่างมีคุณภาพ

ตาราง 5 ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อมหาวิทยาลัยบูรพา ต่อคณะศึกษาศาสตร์ และ
ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

ความต้องการ	$\bar{X}$	SD	t	P
ผู้ปกครอง	3.78	0.59	-6.29*	.000

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05*

จากตารางที่ 5 พบว่าผู้ปกครองนักเรียนให้ความสนใจและต้องการส่งลูกหลานเข้าเรียนต่อที่
มหาวิทยาลัยบูรพา ต่อคณะศึกษาศาสตร์ ต่อภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา อยู่ในระดับ
มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 และมีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ 0.59 แสดงว่าผู้ปกครองให้ความสำคัญในการส่งลูกหลานมาเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา
และยังต้องการให้เรียนในสาขาเทคโนโลยีการศึกษา ของภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ใน
ระดับมากเช่นกัน

การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ผลการสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนพบว่า

1. ที่ส่งลูกหลานเข้าเรียนต่อที่มหาวิทยาลัยบูรพา เพราะมหาวิทยาลัยมีชื่อเสียงน่าเชื่อถือ
คณาจารย์มีคุณภาพ มีความสะดวกต่อการเดินทาง มีหอพักปลอดภัย อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมดี
ตลอดจนค่าเรียนไม่แพง

ส่วนกลุ่มที่ไม่ส่งลูกหลานเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยบูรพา ให้เหตุผลเพราะในกรุงเทพฯ มี
มหาวิทยาลัยให้เลือกเรียนมากกว่า คณะที่ต้องการจะเรียนก็มากกว่า คณะที่ต้องการเรียนใน
มหาวิทยาลัยบูรพาไม่มี และญาติพี่น้องพักอยู่ในกรุงเทพฯ สะดวกสบายในการเดินทางไปเรียน

2. ที่ส่งลูกหลานเรียนต่อที่ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาให้เหตุผล เพราะต้องการ
ให้เป็นข้าราชการ คณาจารย์มีคุณภาพ มาเรียนสะดวกสบาย เมื่อจบแล้วทำอาชีพได้หลากหลาย
ตลอดจนอาคารสถานที่ดี

ส่วนกลุ่มที่ไม่ส่งลูกหลานเข้าเรียนที่ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาให้เหตุผลว่า ต้องการให้เรียนในสาขาที่หางานหาง่าย เช่น บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว สารสนเทศ วิศวกรรม และ แพทย์ เป็นต้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจความต้องการจึงเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครอง และจากการสำรวจความต้องการของชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครอง

1. นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 ต้องการเรียนรายวิชาต่างๆ ของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา เมื่อคิดโดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.62 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.665 และนักเรียนได้เสนอแนะเพิ่มเติมอีกว่าต้องการเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่นๆเพิ่มเติมและเรียนการสร้างบทเรียนแบบอีเลิร์นนิ่ง

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์นักเรียน ยังทราบความต้องการเพิ่มเติมอีกว่าที่ต้องการเรียนสาขาเทคโนโลยีการศึกษา เพราะมีรายวิชาให้เลือกเรียนน่าสนใจเมื่อจบแล้วทำอาชีพได้หลากหลาย ชอบถ่ายภาพ ถ่ายโทรทัศน์ ทำคอมพิวเตอร์ และทราบจากรุ่นพี่ว่าเรียนสนุกไม่เครียด อาจารย์มีความเชี่ยวชาญและเป็นกันเองกับลูกศิษย์ ตลอดจนการเดินทางมาเรียนสะดวกสบาย

2. ผู้ปกครองนักเรียนมีความต้องการส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อที่สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.33 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.917 นอกจากนี้ยังแสดงความต้องการส่งลูกหลานเข้าเรียนที่คณะศึกษาศาสตร์ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55) และความต้องการส่งเข้าเรียนมหาวิทยาลัยบูรพาอยู่ในระดับมากเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 3.18)

นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองได้ให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าต้องการให้นักศึกษาได้ฝึกภาคสนามมากๆ เพื่อเพิ่มเติมประสบการณ์จริง อันนำไปสู่การประกอบอาชีพในอนาคตอย่างมีคุณภาพ
ข้อเสนอแนะต่อภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา

จากผลการสำรวจความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนสามารถเสนอแนะภาควิชาได้ดังต่อไปนี้

1. ให้คงหลักสูตรที่ได้ปรับปรุงไว้ใช้ต่อไปจนกว่าจะมีการปรับปรุงใหม่ภายใน 5 ปี ทั้งนี้เพราะผลการสำรวจความต้องการของนักเรียนพบว่ามีความต้องการเรียนรายวิชาต่างๆอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยรวม 3.58 ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 และควรเพิ่มเติมรายวิชาโปรแกรมคอมพิวเตอร์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มรายวิชาการสร้างบทเรียนแบบอีเลิร์นนิ่ง ตามความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

2. ควรเพิ่มการฝึกภาคสนามให้กับนักศึกษามากขึ้นในรายวิชาที่สามารถทำได้ตามข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในอนาคตอย่างมีคุณภาพ

3. จากการสำรวจความต้องการครั้งนี้ ภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาควรมีการประชุม สัมมนาเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการด้านเทคโนโลยีการศึกษา และเป็นการจัดเตรียมปรับปรุงหลักสูตรทุกๆ 5 ปี ตามเกณฑ์ของสำนักงานการอุดมศึกษา

4. ภาควิชาต้องจัดทำฐานข้อมูลที่ได้จากผลการวิจัย เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปใช้ปรับปรุงหลักสูตรให้ตอบรับกับความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การอภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการเรียนรายวิชาต่างๆของสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษายู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เพราะภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาได้ปรับหลักสูตรให้ทันสมัยกับสังคมวิชาการ และการประกอบอาชีพเมื่อปีการศึกษา 2556 ขณะนี้หลักสูตรก็ยังใช้อยู่ เมื่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้อ่านชื่อรายวิชา จึงมีความรู้สึกต้องการที่จะเรียนในรายวิชาต่างๆ ในระดับมาก เพราะนักเรียนเห็นว่าสามารถนำมาประกอบอาชีพหลังจากจบการศึกษาแล้ว นอกจากนี้รายวิชาต่างๆ มีมากมาย และหลากหลายให้เลือกเรียนได้ตามความต้องการ นักเรียนรู้สึกเป็นอิสระจึงสนใจมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกฤต ยืนยงเดชา (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่ออุดมศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่ง ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่พบว่าเด็กเลือกเนื่องจากอาจารย์น่าเชื่อถือ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง และมีสิ่งแวดล้อมที่ดี

2. ผลการวิจัยพบว่าความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่จะส่งลูกหลานเข้าศึกษาต่อมหาวิทยาลัยบูรพา คณะศึกษาศาสตร์ และภาควิชานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา อยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะมหาวิทยาลัยและคณะให้ความสำคัญกับงานวิชาการ และงานวิจัยมาก พร้อมกับสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการให้คณาจารย์มีวุฒิปริญญา

ปริญญาเอก และทำงานวิจัยทุก ๆ ปี เป็นการหาความรู้ใหม่ๆ เพื่อนำไปสอนนักศึกษา และภาควิชาก็ได้สนองนโยบายนี้ ทำให้เกิดภาพพจน์ที่ดีต่อสายตาผู้ปกครอง อันเป็นสาเหตุให้ผู้ปกครองส่งลูกหลานเข้ามาศึกษาต่อที่ภาควิชาวิศวกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1.ภาควิชาอื่นๆในคณะศึกษาศาสตร์ ควรมีการสำรวจความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เช่นกันเพื่อประโยชน์ในการวางแผนทางวิชาการให้ก้าวทันกับความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและความต้องการของสังคมในชุมชนภาคตะวันออก

2.ฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยควรมีการสำรวจความต้องการของชุมชนภาคตะวันออกเพื่อประโยชน์ในการวางแผนเปิดคณะวิชาที่ชุมชนต้องการ และเพื่อการบริการวิชาการแก่ชุมชน

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงษ์. (2557). จิตวิทยาสังคม. ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓. Retrieved from <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf>
- เขมปรีดี ขุนราชเสนา. (2556). การศึกษาแนวโน้มความต้องการหลักสูตรปริญญาตรี สาขา เทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนและผู้ใช้งานบัณฑิตภายในจังหวัดเพชรบูรณ์. คณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ขวัญหทัย สถาปนาศุภกุล. (2546). ศึกษาปัจจัยที่มีส่วนกำหนดในการเลือกเรียนต่อ สำหรับ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ: ศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จินตวีร์ เกษมศุข. (2554). การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- จุฬาลักษณ์ สุระอารีย์. (2551). การสร้างแบบสอบถาม : สร้างอย่างไรจึงจะได้แบบสอบถามที่ดี . วารสารโรงเรียนนายเรือ, 8(3), 51–55. Retrieved from http://www.bmamedia.in.th/index.php?option=com_content&task=view&id=642&Itemid=93
- ทศพล กฤตพิสิฐ.(2538). การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอกที่มีต่อโครงการ/ กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง “บรม” และ “บวร” เพื่อสร้างสรรค์โครงการแผ่นดิน ธรรมแผ่นดินทองหนองจอก. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาสังคม สงเคราะห์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธิดิพงษ์ เศรษฐีสมบัติ. (2539). ความคิดเห็นของราชการตำรวจที่มีต่อคณะกรรมการของราชการ ตำรวจ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนกฤต ยืนยงเดชา. (2554) ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- นกุล วัฒนากร. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณี องค์การบริหารส่วนตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประเวศ วะสี. (2541). ยุทธศาสตร์ชาติเพื่อความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม และศีลธรรม. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์มูลนิธิโกศลททอง.
- ไพฑูริย์ เครือแก้ว. (2513). ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เสียงเชียงใหม่เจริญ.
- พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา. (2550). เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง [ฐานข้อมูล]. Retrieved from <http://www.buu.ac.th/th/index.php?link=vision.php>
- ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (2540). พิมพ์ครั้งที่ 7. โรงพิมพ์เจริญผล. กรุงเทพฯ
- โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก. (2557). การสำรวจความคิดเห็น. Retrieved from <http://reg.chs.ac.th/is/home/new-page-.2html>
- วิรัตน์ วงศ์รอด. (2544). การศึกษาการดำเนินกิจการส่งเสริมการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต สังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณกาญจน์ กันธอินทร์. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกคณะเพื่อศึกษาต่อในสถาบันมัธยมศึกษาของรัฐกรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 6 อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศาสตรา ยะป็อก. (2550). ปัจจัยที่มีส่วนกำหนดการเลือกต่อคณะต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษาของรัฐของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 กรณี: เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ส่วนวิชาการ สถาบันพัฒนาข้าราชการกรุงเทพมหานคร สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร .(2557) .ปรัชญาแนวคิดพื้นฐาน หลักการ กระบวนการทำงานพัฒนาชุมชน .[วิชาการ] Retrieved from <http://203.155.220.175newweb/index.php/-38-10-25-06-2013-593/33-59-01-21-05-2013>
32
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2541). การพัฒนาชุมชนแบบจัดการ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ
- สมพร ถาวรวิริยะนันท์. (2542). ปัญหากฎหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมพร ทองทั่ว. (2543). ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อการเปลี่ยนสิทธิการทำประโยชน์ที่ดินทำกินในเขตปฏิรูปที่ดินศึกษากรณีเขตปฏิรูปที่ดินโครงการป่าดงห้วยกองและป่าดงปอ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต (พัฒนาสังคม). สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- สุนิดา พูนสวัสดิ์.(2543). การศึกษาความคิดเห็นการเข้าร่วมโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิตเกษียณ ก่อนกำหนดของข้าราชการกลุ่ม ร.ร.กรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ ม.หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- สุมาลี ตานันชัย. (2511). ความคิดเห็นของพนักงานคุมประพฤติต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ พนักงานคุมประพฤติสตรี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์. (2544). พัฒนาชุมชนคืออะไร. วารสารพัฒนาชุมชน. ปีที่ 40. มรพส.
- อรินชัย อุดมกิจมงคล. (2543). การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของ อบต. ในพื้นที่อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ การจัดการมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยคริสเตียน.
- Abraham Maslow. (2011). Teoría de las Necesidades humanas de Abraham Maslow. Retrieved from http://rocioplazainfantil1b.blogspot.com/2011/03/teoria-de-las-necesidades-humanas-de_17.html
- Foster, C.R. (1981). **Psychology for life Adjustment**. Chicago: American Technical Society.
- Issak, A.C. (1981). **Scope and Methods of Political Science : An Introduction to the Methodology of Political Inquiry**. (3rd ed). Illinois: The Dorgeyk Press.
- Wahlmen, B.B. (1977). **Dictionary of Behaviour**. Publishing, New York.